

Beheerplan Spelen

2016-2020

2016

Colofon

Beheerplan Spelen 2016-2020

Gemeente Wassenaar

Auteurs: drs. ing. R.D. Pitlo, ing. P. Spiegeler en D. Burgemeester

23 juni 2016

Samenvatting

De gemeente Wassenaar heeft 58 formele speelplekken. Hierop staan 200 speel- en sporttoestellen. De totale waarde van de speeltoestellen en ondergronden bedraagt ruim 1,3 miljoen euro. De huidige uitgangspunten voor het beheer en onderhoud worden gevormd door de wettelijke attractie- en speeltoestellen, de startnotitie Samen Buiten Spelen en het coalitieakkoord.

Het jaarlijks onderhoud wordt conform de wettelijke uitgevoerd. Er is sprake van een basisniveau aan onderhoud (B-kwaliteit). De speelplekken worden met regelmaat geïnspecteerd en de administratie wordt via logboeken bijgehouden. Het jaarlijks benodigd bedrag voor onderhoud bedraagt €60.996.

Bij vernieuwing wordt aandacht besteed aan nieuwe trends en participatie. Om het beheer op lange termijn eenvoudiger en goedkoper te maken wordt zoveel mogelijk gewerkt met gelijke materialen. Valdempende ondergronden worden alleen aangebracht indien nodig. Waar mogelijk wordt met gazon gewerkt. Voor vervanging/groot onderhoud is een jaarlijkse dotatie in de voorziening nodig van €101.354.

Om het beheer in de toekomst beter uit te voeren en beter in te kunnen spelen op de wensen en veranderingen van de samenleving zijn deelvisies voor de gebieden in Wassenaar nodig. Geadviseerd wordt deze in de beheerperiode op te stellen.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	<i>Algemeen</i>	6
1.2	<i>Doel beheerplan</i>	6
1.3	<i>Jaarplan</i>	6
1.4	<i>Leeswijzer</i>	6
2	Wettelijke kaders	8
2.1	<i>Landelijke wet- en regelgeving</i>	8
2.2	<i>Samenvatting</i>	8
3	Beleidsuitgangspunten	9
3.1	<i>Beleidsvisie</i>	9
3.2		12
3.2	<i>Beheerproces</i>	12
3.3	<i>Onderhoudsniveau</i>	12
3.4	<i>Samenvatting</i>	12
4	Terugblik beheerperiode 2012-2015	13
4.1	<i>Onderhoud</i>	13
4.2	<i>Achterstallig onderhoud</i>	13
4.3	<i>Vervanging</i>	13
4.3.1	<i>Speelaanleidingen, speeltoestellen en sporttoestellen</i>	13
4.3.2	<i>(Valdempende) ondergronden</i>	14
4.3.3	<i>Herinrichting en participatie</i>	15
4.4	<i>Samenvatting</i>	16
5	Huidige situatie	17
5.1	<i>Huidig areaal</i>	17
5.2	<i>Ontwikkelingen areaal</i>	20
5.3	<i>Staat van areaal</i>	21
5.4	<i>Samenvatting</i>	21
6	Jaarlijks onderhoud	22
6.1	<i>algemeen</i>	22
6.2	<i>Speeltoestellen</i>	22
6.3	<i>Ondergronden</i>	22
6.4	<i>Inspectie</i>	24
6.5	<i>Kosten</i>	24
6.6	<i>Samenvatting</i>	26
7	Achterstallig onderhoud/vervanging	27
7.1	<i>Algemeen</i>	27
7.2	<i>Samenvatting</i>	27
8	Vervanging	28
8.1	<i>Algemeen</i>	28
8.2	<i>Doel en visie vervanging</i>	28
8.2.1	<i>Speelplek op straat</i>	28
8.2.2	<i>Speelplek in het groen</i>	29
8.3	<i>Gemiddelde vervangingswaarden</i>	29
8.3.1	<i>Speeltoestellen</i>	30
8.3.2	<i>(Valdempende) ondergronden</i>	31
8.4	<i>Uitvoering</i>	32
8.5	<i>Planning</i>	32

8.6	<i>Samenvatting</i>	36
9	Communicatie	37
9.1	<i>Algemeen</i>	37
9.2	<i>Communicatie en participatie bij uitvoering</i>	37
9.3	<i>Veel gestelde (aan)vragen</i>	38
9.4	<i>Samenvatting</i>	39
10	Financiën	40
10.1	<i>Algemeen</i>	40
10.2	<i>Jaarlijks onderhoud</i>	40
10.3	<i>Jaarlijkse vervanging</i>	40
10.4	<i>Beheer</i>	40
10.5	<i>Huidige meerjarenbegroting</i>	41
10.6	<i>Commissie Besluit Begroting en Verantwoording</i>	41
10.7	<i>Samenvatting</i>	42
11	Conclusie en advies	43
11.1	<i>Algemeen</i>	43
11.2	<i>Advies</i>	44
12	Bijlagen	46
12.1	<i>tabel valdempende ondergronden</i>	46
12.2	<i>doorsnede opbouw valondergronden</i>	47
12.2.1	<i>Rode rubberen tegels</i>	47
12.2.2	<i>Fijne gekleurde houtsnippers (Ocolor/Dekowood)</i>	47
12.3	<i>Overzicht met vervanging per jaar volgens het beheersysteem van Abos</i>	48
12.4	<i>Overzichten begroting</i>	55
	Literatuur	57

1 Inleiding

1.1 Algemeen

De gemeente Wassenaar draagt verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte. Zij heeft zichzelf ten doel gesteld deze openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden.

In de beheerplannen is beschreven welke maatregelen voor onderhoud, reparatie, vervanging e.d. in de komende vijf jaar worden uitgevoerd. De beheerplannen vormen daarmee de basis voor werkzaamheden aan de openbare ruimte. Het vormt ook de basis voor de begroting.

De beheerplannen gelden voor de periode 2016-2020. Met de beheerplannen is het volgende bewerkstelligd:

- Vertaling van de beleidsvisie naar beheer en onderhoudsniveau
- Inzicht in de kwantiteit en kwaliteit van de onderdelen van de openbare ruimte anno 2016
- Inzicht in de benodigde financiële reserveringen

In het voor u liggende Beheerplan Spelen is vastgelegd hoe de gemeente haar speelvoorzieningen in de openbare ruimte beheert en onderhoudt. Tot het beheren behoren werkzaamheden zoals het opstellen van regels, streefbeelden en het monitoren. Tot het onderhoud worden de inspecties en het onderhoud gerekend⁶.

Het beheerplan vormt de basis voor het vaststellen van budgetten, kredieten en voorzieningen. Het is de basis voor langdurige afspraken - over de werkprocessen - voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het geeft niet alleen de beheerders, maar ook de uitvoerders en de burgers helderheid over het te plegen niveau van onderhoud. Het doel is daarnaast te voorkomen dat tussentijdse inzichten, ad-hoc afspraken en kortzichtig beheer regeren.

Met een beheerplan wordt een vertaalslag gemaakt van strategisch niveau naar tactisch niveau. In de beheerplannen is naast het tactische niveau ook een directe relatie gelegd met het operationele niveau. Dit komt voort uit een vraag van zowel de beheerders als de buitendienst. Met het toevoegen van de operationele laag wordt niet alleen duidelijk welke specifieke doelen en visies worden nagestreefd. Juist de wijze waarop het onderhoud moet worden uitgevoerd wordt concreet beschreven. Dit vormt een basis voor de opdrachtverlening en kwaliteitsbewaking zowel naar interne partijen als externe partijen

1.2 Doel beheerplan

Het doel van het beheerplan is een eenduidig en planmatig onderhoud en vervanging van speeltoestellen en bijbehorende ondergronden in de gemeente te realiseren. Hiermee wordt rekening gehouden met de visies die in het Speelruimteplan zijn opgenomen

In dit beheerplan wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

1. Welke randvoorwaarden/kaders en visies bestaan er voor het beheer?
2. Wat is in de vorige beheerperiode bereikt?
3. Welke speelvoorzieningen worden door de gemeente beheerd?
4. Hoe onderhoudt en vervangt de gemeente de speelvoorzieningen in de periode 2016 tot 2020?
5. Hoe wordt toegewerkt naar speelplekken die passen bij de doelgroep(en)?
6. Welke financiering is benodigd om het gewenste onderhoud, vervanging en visies te bereiken?
7. Op welke wijze communiceert de gemeente bij haar werkzaamheden?

1.3 Jaarplan

Het jaarplan vormt de laatste trede in de serie- beleidsplan – beheerplan – jaarplan. Het jaarplan is een plan op operationeel niveau. Hiermee wordt ingespeeld op ontwikkelingen op operationeel niveau. Het jaarplan is een document wat binnen de afdeling Omgevingsbeheer wordt gebruikt als overzicht van alle afspraken die voor het uitvoeringsniveau van belang zijn.

1.4 Leeswijzer

Het beheerplan is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

In hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 zijn allereerst de wettelijke kaders en beleidskaders beschreven

In hoofdstuk 4 wordt teruggeblikt op de afgelopen beheerperiode waarna in hoofdstuk 5 de huidige situatie is beschreven.

Alle speelplekken hebben jaarlijks onderhoud nodig. Ook worden ze geïnspecteerd. Per beheeronderdeel is weergegeven hoe en wanneer het onderhoud en de inspectie plaats vindt. Dit staat in hoofdstuk 6 beschreven.

Hoofdstuk 7 staat in het teken van achterstallig onderhoud of achterstallige vervanging.

In hoofdstuk 8 wordt de methode van vervanging besproken en welke financiële reservering hiervoor nodig is. Speelvoorzieningen en valondergronden hebben een eindige levensduur. Aan het eind van de levensduur dient het vervangen te worden.

In hoofdstuk 9 wordt weergegeven welke vormen van communicatie worden toegepast voor de speelplekken van Wassenaar.

In hoofdstuk 10 wordt een financiële analyse gepresenteerd. Er wordt geconcludeerd welke bedragen begroot moeten worden voor het onderhoud en vervanging van de beheeronderdelen in de beheerperiode. Vervolgens wordt in hoofdstuk 11 afgesloten met een conclusie en advies voor de beheerperiode 2016-2020.

2 Wettelijke kaders

2.1 Landelijke wet- en regelgeving

De wettelijke kaders voor het beheer van speelplekken worden gevormd door de Warenwet Attractie- en Speeltoestellen (WAS) en de Europese NEN-normen.

Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen

In de WAS wordt beschreven aan welke veiligheidseisen speeltoestellen in de (semi) openbare ruimte moeten voldoen. De WAS is sinds 1997 van kracht⁸.

Vlaskamp en Oost (2009;45-46): *"In dit zogenoemde Attractiebesluit zijn de wettelijke bepalingen voor aansprakelijkheid en veiligheid vastgelegd. Indien er sprake is van een ongeval door een gebrek aan het speeltoestel of een onveilige ondergrond, dan is degene die het speeltoestel voorhanden heeft altijd als eerste aansprakelijk. Deze verantwoordelijkheid is conform en aanvullend op de risicoaansprakelijkheid die wordt omschreven in het Burgerlijk Wetboek. Het aanbieden van onveilige speeltoestellen wordt gezien als het plegen van een onrechtmatige daad. Er is (gelukkig) nog weinig jurisprudentie rondom de aansprakelijkstelling voor speeltoestellen aanwezig. Vooral nog moet ervan worden uitgegaan dat de eigenaar van het speeltoestel als eerste aansprakelijk is. De gemeente heeft de wettelijke verplichting het attractiebesluit uit te voeren en moet kunnen aantonen dat zij alles in het werk heeft gesteld de toestellen veilig te plaatsen en in stand te houden."*

De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor speeltoestellen die op haar grondgebied – de openbare ruimte – zijn of worden geplaatst. Om dit te bewerkstelligen is de gemeente verplicht de speeltoestellen te inspecteren en voldoende veilig te onderhouden. Hiervoor bestaat de verplichting voor de beheerder een logboek voor elk speeltoestel bij te houden. In dit logboek staan diverse gegevens over o.a. de eigenaar, de beheerder, het toestel, het uitgevoerde onderhoud en de inspecties⁸.

Europese NEN-normen

Voor speeltoestellen maar ook valondergronden bestaan Europese normen. Deze zijn geformuleerd in de NEN-EN1176-1 t/m NEN EN 1177⁸. In de WAS wordt naar deze normen verwezen. Ze vormen een basis om aan de wet te voldoen⁸. In de (semi) openbare ruimte van Wassenaar moeten de speeltoestellen zo voldoen aan de NEN-normen.

2.2 Samenvatting

In dit hoofdstuk wordt deels antwoord gegeven op de vraag welke randvoorwaarden/kaders en visie bestaan voor het beheer. De wettelijke kaders betreffen de Warenwet Attractie- en Speeltoestellen en de NEN-Normen. Het is voor de gemeente van belang aan deze eisen te voldoen om aansprakelijkheden te voorkomen.

3 Beleidsuitgangspunten

3.1 Beleidsvisie

In de gemeente Wassenaar vormen de beleidsplannen het strategische niveau. In hiërarchie staan zij boven de beheersplannen. In deze beleidsplannen zijn de visies over de openbare ruimte voor een langere periode beschreven.

Structuurvisie 2015-2025

De gemeentelijke Structuurvisie wordt in 2016 opgemaakt. De Toekomstvisie 2025 en het Koersdocument Structuurvisie 2015-2025 zijn daarvoor al opgesteld. In de Toekomstvisie zijn de participatieve inbreng en ideeën van Wassenaarse inwoners, ondernemers en andere betrokkenen verwerkt. Het Koersdocument beschrijft in grote lijnen de ruimtelijke uitgangspunten die in de Structuurvisie worden uitgewerkt.

Groen en Watervisie

De Groen en watervisie is in 2015 vastgesteld. Er wordt in de visie niet specifiek ingegaan op het belang van de mogelijkheden voor kinderen om in het groen te spelen. Wel wordt in zijn algemeenheid aangegeven dat het groen beter benut kan worden om te recreëren.

Notitie Buiten Spelen!

Deze notitie vormt het kader van de gemeente voor de gemeentelijke speelvoorzieningen. De notitie staat in hiërarchie boven het beheersplan. Er wordt in deze notitie globaal ingegaan op de visie van de gemeente voor een voldoende evenwichtige dekking van het aantal formele speelplekken. De dekking hangt bijvoorbeeld af van de aanwezige leeftijdsgroepen: 0-6 jaar, 6-12 jaar en 12-18 jaar. Een speelplek moet daarbij minimaal bedoeld zijn voor 25 kinderen uit de bepaalde doelgroep. Elk van deze groepen kent een zelfstandig bereik naar een speelplek. In de visie is opgenomen dat er minimaal. Voor inrichtingen en vernieuwing is de visie de doelgroepen zoveel mogelijk te betrekken.

Noot! De notitie *Samen Buiten Spelen* uit 2007 vormt een smal beleidskader om voldoende richting te geven aan het beheer en vervanging. Er is bijvoorbeeld geen visie in opgenomen op de inrichting van speelplekken. Voor het beheer is het daarom gewenst nieuwe visies op te stellen.

Coalitieakkoord 2014: vernieuwen, verbinden, vertrouwen

De volgende zinsneden uit het coalitieakkoord zijn van belang voor dit beheersplan¹⁰.

"Het is fijn wonen, werken, leven en recreëren in Wassenaar. Dat is iets om trots op te zijn. En waar we zorgvuldig mee moeten omgaan. We willen behouden wat goed is en beter maken wat beter kan of beter moet. Wassenaar verdient een gemeentebestuur dat zich daar op integere en transparante wijze voor inzet. Dat kenmerkt ook dit coalitieakkoord. We zetten in op blijvend herstel van vertrouwen in de lokale politiek. Daarnaast investeren we in zaken die Wassenaar nog mooier en aantrekkelijker maken. We investeren in zorg en sport. We investeren in economie. We investeren in onze inwoners. Zo bouwen we met zijn allen aan een veilig, groen, sociaal en vitaal Wassenaar. Een dorp om trots op te zijn."

"In Wassenaar moeten onze inwoners goed kunnen wonen, werken en recreëren met een juiste balans tussen rust en levendigheid. De natuurlijke omgeving en duurzaamheid nemen een prominente plaats in."

"Natuurgebieden moeten uitnodigen tot natuurgerichte recreatie"

" Openbare ruimte

De kwaliteit van de openbare ruimte wordt verbeterd. Er komt meer aandacht voor groen en voor de inrichting van winkelgebieden. Waar mogelijk gaat het groenbeheer gepaard met duurzaamheid en ecologisch beheer. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van beplanting die de biodiversiteit stimuleert, met bijzondere aandacht voor bijen. Bij uitbreiding, inrichting en onderhoud van het groen in de wijken worden inwoners actief betrokken. Belemmeringen in de openbare ruimte voor mensen met een fysieke beperking worden zoveel mogelijk voorkomen en

weggenomen. *Burgerinitiatieven om braakliggende terreinen op te knappen worden ondersteund. Op strategische locaties komen oplaadpunten voor elektrisch e auto's, scooters en fietsen"*

Algemene Plaatselijke Verordening

In de Algemene Plaatselijke Verordening staan enkele regels die betrekking hebben op openbare speelplekken. Zo is het verbod van toegang voor honden op speelplekken hierin opgenomen.

Trends

De gemeente blijft op de hoogte van trends en behoeften van de samenleving en speelt hier op in bij ontwikkeling en vervanging.

Zo is *Natuurlijk Spelen* op dit moment in trek. In Wassenaar en de omgeving worden veel schoolpleinen 'groener'. Een goede natuurlijke speelplek bestaat uit meer dan alleen speeltoestellen. Het gaat om een goede combinatie van voor de kinderen bespeelbaar en voor het spel bruikbare groen (beplanting) en speeltoestellen of speelaanleidingen die de speelmogelijkheden vergroten. In sommige gevallen is het aanwezig zijn van bruikbaar groen ook voldoende. Door een avontuurlijke karakter (bijvoorbeeld een plek met veel losse takken en verstopplekken in het groen) van de speelplekken kunnen kinderen zelf het spel maken en leren ontdekken. Ook natuurlijke speelplekken moeten voldoen aan de regels van de Warenwet Attractie- en Speeltoestellen

Het is ook mogelijk om geen officiële speelplek te creëren maar kinderen wel de mogelijkheid te geven de groene omgeving te gebruiken om in te spelen. Het laten liggen van hout op plekken geeft hen bijvoorbeeld de gelegenheid hutten te bouwen. Ook braakliggende stukken grond zijn ideale plekken om te spelen.

Het voordeel van natuurlijk spelen (afbeelding 3.1) en spelen in de natuur is de positieve invloed ervan op de ontwikkeling van kinderen. Kinderen leren omgaan met de natuur en elkaar, ze worden behulpvaardiger, het stimuleert hun creativiteit en ze krijgen een band met de natuur die op latere leeftijd effect kan hebben op het bewustzijn van een behoefte aan een duurzame wereld¹²

Afbeelding 3.1.1 natuurlijke speelplek i.c.m. robinia houten speeltoestellen

Een andere trend is de ontwikkeling van *speelplekken voor ouderen*. In de gemeente Wassenaar is in 2015 een speeltoestel geplaatst om beweging door ouderen te stimuleren. Dit speeltoestel is op vraag en initiatief van de WOB door de gemeente aan de Hofcampweg geplaatst. Het toestel is bedoeld om ouderen trainingsmogelijkheden te bieden en te stimuleren meer te bewegen. Dit kan zowel in georganiseerde vorm (trainen onder begeleiding) of niet-georganiseerde vorm gebeuren (trainen zonder begeleiding). Met name via een georganiseerde vorm worden speeltoestellen voor en door ouderen gebruikt. Het speeltoestel is niet alleen voor de doelgroep ouderen geschikt ook kinderen en jeugdigen maken gebruik van deze toestellen.

Een andere trend is het gebruik van *interactieve speeltoestellen* op speelplekken. Deze zijn – nog – niet in Wassenaar aanwezig.

De ontwikkelingen op dit gebied gaan snel. Het plaatsen van elektronische speeltoestellen (zie afbeelding 3.1.2) brengt variatie in het aanbod van de gemeente. Het daagt kinderen uit om niet alleen thuis interactief te spelen op een computer maar om naar buiten te gaan en daar met vriendjes en vriendinnetjes te bewegen.

Afbeelding 3.1.2. Electronisch spelen. Bron www.Yalp.nl¹⁵

3.2 Beheerproces

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte

In de LIOR staat beschreven op welke wijze bij een ruimtelijke ontwikkeling de openbare ruimte moet worden ingericht. De LIOR is opgebouwd uit bestaand beleid, bestaande regels en wettelijke voorschriften. In de LIOR staat beschreven aan welke eisen de speelplekken en speeltoestellen moeten voldoen. Dit is in overeenstemming met de genoemde waarden in de notitie Samen Buiten Spelen! en dit Beheerplan Spelen.

Beheersysteem

Voor het beheer van de speelplekken wordt gebruik gemaakt van het digitale beheersysteem van ABOS. Hierin worden de actuele gegeven/logboeken van de speeltoestellen bijgehouden. Dit bestand wordt gebruikt op zowel operationeel als tactisch niveau.

Daarnaast wordt door de beheerder een analogoos bestand met speelplekken en ondergronden bijgehouden. In deze bestanden staan alle actuele gegevens van de speeltoestellen en ondergronden van de gemeente. Dit bestand wordt met name op tactisch niveau (beheerniveau) gebruikt.

3.3 Onderhoudsniveau

In de notitie Samen Buiten Spelen! is opgenomen dat het onderhoudsniveau moet voldoen aan een niveau B conform de CROW-systematiek. Dit betekent dat voor een lager niveau wordt gekozen dan 100% (niveau A/A+). Bij een A/A+ onderhoudsniveau zijn bijvoorbeeld de valondergronden en speeltoestellen altijd in perfecte staat. Er is dan geen vuil en graffiti aanwezig. Het A/A+ niveau is niet perse een - wettelijk - noodzakelijke opgave voor een gemeente. Met een B-niveau wordt eveneens aan alle veiligheidsnormen voldaan⁸.

3.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de volgende vraag behandeld:

1. Welke randvoorwaarden/kaders en visies bestaan er voor het beheer?

Het hoofddoel voor het beheer is het verwezenlijken van de in het beleidsplan gestelde streefbeelden en bijpassende onderhoudsniveaus. Het doel is kinderen, jeugdigen en jongeren een voldoende bespeelbare buitenruimte te geven. Voor de speelruimte staat daarbij voorop dat sprake moet zijn van een voldoende interessante en veilige speelruimte. Sinds 2015 is ook een speelplek voor ouderen aanwezig in de gemeente. Dit is een nieuwe trend, die net als de trend voor natuurlijk spelen en elektronisch spel in de openbare ruimte langzaam meer terrein wint.

De notitie *Samen Buiten Spelen* uit 2007 vormt een - te - smal beleidskader om richting te geven aan het beheer en vervanging. Het ontbreekt in de gemeente aan een goede visie op de inrichting van de speelplekken. Een goede visie is voor en door kinderen, jeugdigen en jongeren opgesteld. Het is zo voor het beheer gewenst om nadere visies uit te werken. Dit kan in de aankomende beheerperiode worden gedaan. Een voorbeeld van een werkzaam model is om Wassenaar op te splitsen in drie delen, te weten Wassenaar Zuid, Wassenaar Noord en Kerkehout. Met goede visies op deze drie gebieden kan gebiedspecifiek worden nagedacht. Participatie met de doelgroep en omwonenden is van belang om visies te creëren die aansluiten bij de wensen van de samenleving.

4 Terugblik beheerperiode 2012-2015

4.1 Onderhoud

De afgelopen beheerperiode is het onderhoud op B-niveau uitgevoerd zoals in de notitie *Samen Buiten Spelen!* en het beheerplan 2013-2016 is opgenomen. De afdeling Omgevingsbeheer heeft binnen het team Onderhoud&Groen twee civiele medewerkers die onder andere actief zijn in het jaarlijks onderhoud en toezicht bij vervanging van de speelplekken. Zij doen dit in nauw overleg met het team Beheer.

De logboeken van de speelplekken, met daarbij de speeltoestellen zijn bijgehouden op excellijsten en in het programma van ABOS wat de gemeente gebruikt. Daarnaast is voor elke speelplek een digitale projectmap bijgehouden. Hierin staan alle veranderingen weergegeven. Ook staat in elke projectmap een excellijst met daarin vragen van burgers of bedrijven en de reacties van de gemeente. Zo heeft elke speelplek een actueel dossier.

In de afgelopen beheerperiode is de wekelijkse inspectie van de speelplekken niet ten laste gekomen van het beheerplan Spelen maar van het beheerplan Groen. Hierdoor is dit bedrag niet ten laste gekomen van dit beheerplan. In de komende beheerperiode wordt dit wel gedaan om een helderheid in de kosten te hebben.

4.2 Achterstallig onderhoud

Er is de afgelopen beheerperiode sprake geweest van achterstallig onderhoud aan ondergronden als gevolg van een tekort aan onderhoudsgeld. Dit was bijvoorbeeld zichtbaar op twee speelplekken aan de Van Duivenvoordelaan. Er is geen sprake geweest van een wettelijk onveilige situatie. Wel is sprake geweest van onvoldoende onderhoud waardoor veel onkruid is ontstaan. De ondergronden zijn hierdoor sneller afgeschreven.

Ook kunstgras is niet structureel gereinigd. Op veel andere plekken waar zand de valondergrond was is onvoldoende onderhoud gepleegd. Met name het afsteken van kanten is hier achterwege gebleven. Gras groeit hierdoor in het zand. Daardoor worden de ondergronden sneller afgeschreven.

4.3 Vervanging

In 2013 was sprake van een verouderd speeltoestellenbestand. De afgelopen drie jaar heeft de gemeente planmatig geïnvesteerd in nieuwe speeltoestellen en ondergronden.

4.3.1 Speelaanleidingen, speeltoestellen en sporttoestellen

Totaal zijn 19 nieuwe speeltoestellen in de gemeente geplaatst.

In tabellen 4.3.1 en 4.3.2 is weergegeven welke speeltoestellen, sporttoestellen, speelaanleidingen en (valdempende)ondergronden in de beheerperiode nieuw zijn aangebracht.

Nieuwe speelaanleidingen, speeltoestellen en sporttoestellen periode 2013-2015				
nr.	SP	Speelplek	Speeltoestel	jaar
1	4	Oranjelaan	Speelhuis + glijbaan	2013
2	25	Polanenpark Van	Schommel 6-12	2013
3	39	Weteringpark I	Combinatietoestel groot	2013
4	41	Weteringpark II	Speelhuis + glijbaan	2013
5	41	Weteringpark II	Voetbaldoel	2013
6	41	Weteringpark II	Voetbaldoel	2013
7	41	Weteringpark II	Tafeltennistafel	2013
8	49	Burmanlaan	Schommel 6-12	2013
9	7	Spinbaan	Combinatietoestel groot	2014
10	7	Spinbaan	Schommel 6-12	2014

11	29	Duivenvoordelaan Van	Voetbaldoel	2014
12	29	Duivenvoordelaan Van	Voetbaldoel	2014
13	64	Pieter Maritzstraat	Combinatietoestel klein	2014
14	64	Pieter Maritzstraat	Schommel 0-6	2014
15	22A	Hofcampweg	sporttoestel	2014
16	4	Oranjelaan	Combinatietoestel groot	2015
17	4	Oranjelaan	Duikelrek meerdelig	2015
18	17	Havenplein	Combinatietoestel klein	2015
19	17	Havenplein	Schommel 6-12	2015

Tabel 4.3.1: Speeltoestellen geplaatst in periode 2012-2015

4.3.2 (Valdempende) ondergronden

In de afgelopen beheerperiode zijn enkele vernieuwingen doorgevoerd. Het betrof o.a.:

- Up to date brengen van het verouderde bestand van valdempende ondergronden;
- Verminderen van de diversiteit aan ondergronden;
- Vervangen van boomschors (franse bark) voor fijne houtsnippers (dekowood/ococolor);
- Meer gebruik maken van gazon als valdempende ondergrond;

Er is op planmatige wijze vervangen. Veel ondergronden zijn gelijktijdig vervangen met de speeltoestellen of bij een herinrichting van een gehele speelplek. Bij elk van de veranderingen is rekening gehouden met de specifieke situatie.

De gemeente heeft de afgelopen 3 jaar meer gazon gerealiseerd op speelplekken. Gazon is een goedkope en eenvoudig te beheren valdempende ondergrond. Het kan echter alleen ingezet worden als de valhoogte van een speeltoestel niet hoger is dan 150cm.

Afbeelding 4.3.2.2 Verduurzamen ondergrond: van boomschors/trottoir naar gazon

Het trapveld aan de Duynsteelaan werd intensief bespeeld. De gemeente moest hier continu onderhoud plegen. Investering in vervanging van het gazon is eenmalig gedaan maar had geen effect omdat het gras geen tijd kreeg om zich te ontwikkelen. Om te zorgen voor een continu bespeelbaar trapveld is op deze plek kunstgras aangebracht.

In tabel 4.3.2 is weergegeven welke (valdempende)ondergronden in de beheerperiode nieuw zijn aangebracht. In sommige gevallen betreft dit de valondergrond van de gehele speelplek. In andere gevallen de vervanging van een gedeelte.

vervanging (val)ondergronden periode 2013-2015 (deel) speelplek					
nr.	SP	Speelplek	oude ondergrond	nieuwe ondergrond	jaar
1	4	Oranjelaan Kievitschool kleine plein	rubber tegels	rubber tegels	2014
2	5	Burchtplein	boomschors	gras + fijne houtsnippers	2014
3	7	Spinbaan Duynsteelaan	zand + gras	zand + gras	2014
4	14	Dr. mansveldtkade kermisterrein	gras (trapveld)	gras (trapveld)	2014
5	17	Havenplein	zand	fijne houtsnippers	2014
6	21	s'Heerenbergstraat nabij 105	zand	zand	2014
7	25	Van Polanenpark naast water Van Cranenburchlaan	zand	zand	2014
8	29	Van Duivenvoordelaan achter 3e flat	gras (trapveld)	gras (trapveld)	2014
9	42	Weteringpark 2 Bijlcamppad 11	zand	gras	2014
10	52	Parklaan Violierenweg	asfalt (deklaag)	asfalt (deklaag)	2014
11	7	Spinbaan Duynsteelaan	gras	kunstgras sport	2015
12	4	Oranjelaan Kievitschool grote plein	rubber tegels	rubber tegels	2015

Tabel 4.3.2 Vervangen valdempende ondergronden in periode 2012-2015

4.3.3 Herinrichting en participatie

In de afgelopen beheerperiode is door de gemeente sterk ingezet op participatie. Dit is met name opgepakt bij herinrichting van een gehele speelplek. Zo zijn kinderen, ouders en omwonenden op diverse manieren bij de herinrichting van de speelplekken betrokken.

De herinrichtingen zijn tot stand gekomen door een analyse van de behoeften, in te spelen op trends en participatie, een uitgebreid programma van eisen en bovenal door te werken met ontwerpers en de participanten te laten kiezen uit ontwerpen. De esthetische kwaliteit en gebruikskwaliteit van de speelplekken zijn hierdoor sterk verbeterd. Dit is ruimtelijk zichtbaar in de gemeente (zie afbeelding 4.3.2.2).

Er zijn voor het participatieproces 3 keuzemogelijkheden voor participatie die bij een herinrichting door de gemeente zijn en worden gebruikt. In tabel 4.3.3 is te zien welke speelplekken de afgelopen beheerperiode zijn heringericht en welke methode voor participatie is gebruikt. De in tabel 4.3.3 genoemde methoden voor participatie worden ook in 2016-2020 gebruikt en zijn nader beschreven in hoofdstuk 9.

Complete (her)inrichting speelplek en participatie					
speelplek	jaar	Uitgebreid participatieproces	standaard participatieproces	informatiebrief	buurtvereniging of VVE betrokken
SP07 Duynsteelaan	2014		X		
SP52 Parklaan (ondergrond)	2014			X	
SP04 Kievietsschool	2015		X		X
SP17 Havenplein	2015		X		
SP24 & SP25 Van Duivenvoordelaan (loopt)	2015/2016		X		
SP Speelbos landgoederen (loopt)	2015/2017	X			X

Tabel 4.3.3 In 2012-2015 heringerichte speelplekken

4.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de volgende vraag behandeld:
2. Wat is in de vorige beheerperiode bereikt?

De gemeente heeft geïnvesteerd in onderhoud en vervanging van haar speelplekken in de periode 2013 tot 2016. Hierbij is zowel bij de voorbereiding als de uitvoering extra tijd en energie geïnvesteerd in participatie. De ontwerpen van nieuwe speelplekken zijn tot stand gekomen door samenspel tussen de gemeente, (in – en externe) ontwerpers, burgers en bedrijven. Dit heeft geresulteerd in een kwaliteitsverbetering van speelplekken in de openbare ruimte.

Het werk is structureel en planmatig opgepakt. Het doel is deze lijn door te zetten in de nieuwe beheerperiode. Er is nog steeds sprake van een hoge vervangingsbehoefte in de aankomende jaren. Met name het vervangen van de valdempende ondergronden behoeft aandacht. Het advies is, zoals in hoofdstuk 3 genoemd, via nieuwe visies op het spelen de komende vervangingen te organiseren.

5 Huidige situatie

5.1 Huidig areaal

Kinderen maken voor hun speelplezier gebruik van informele en formele speelruimten. Tot de informele ruimte behoort bijvoorbeeld de straat of een bos. Tot de formele speelruimte behoren de daartoe ingerichte, beheerde en onderhouden speelplekken met – in veel gevallen – de aanwezigheid van speeltoestellen. In dit beheerplan wordt het beheer voor de formele speelplekken beschreven.

Per 1 januari 2016 heeft de gemeente 58 formele speelplekken in beheer. Deze speelplekken bevinden zich in alle wijken.

Speelplekken kunnen meer omvatten dan alleen een plek met speeltoestellen. Er kan ook een speelveld of trapveld naastgelegen zijn. De speelplekken kunnen voorzien in de speelbehoefte van drie categorieën kinderen. De categorie kinderen van 0 tot 6 jaar, de categorie kinderen van 6 tot 12 jaar en de categorie kinderen van 12 tot 18 jaar. Een speelplek kan voor meerdere categorieën kinderen geschikt zijn.

Elke speelplek is opgebouwd uit drie beheeronderdelen. Dit zijn de beheeronderdelen speeltoestellen, ondergronden en terreinmeubilair. Voetpaden (trottoirtegels) naar, op, of rondom de speelplek vallen niet onder het beheer van speelplekken. Het onderhoud hiervan valt onder het wegbeheer en reinigingsbeheer. Het beheer van het terreinmeubilair is eveneens niet in dit beheerplan beschreven. Dit valt onder het groenbeheer (banken en hekwerken) en reinigingsbeheer (afvalbakken).

Speeltoestellen

Op de 58 speelplekken staan in totaal 200 speeltoestellen (zie tabel 5.1.1). De leeftijden van de toestellen zijn grotendeels bekend. Voor het berekenen van de waarde van de speeltoestellen is gebruik gemaakt van de vervangingswaarde van de speeltoestellen per 2016. De waarde van elk toestel wordt gevormd uit twee delen. Enerzijds de aanschafkosten van het speeltoestel. Deze kosten zijn overgenomen uit het Speelruimteplan. Anderzijds de kosten voor het plaatsen van het speeltoestel. Deze waarde is gebaseerd op prijzen van leveranciers. De toestellen hebben een totale vervangingswaarde van €938.758 (datum 1 januari 2016). De gemiddelde levensduur is divers en per categorie speeltoestel bepaald. Gemiddeld ligt dit op 10 tot 15 jaar. Voor het beheer zijn de speeltoestellen ondergebracht in 40 categorieën (zie tabel 5.1.1). Deze categorieën zijn afgeleid uit het Speelruimteplan wat door de gemeente Voorschoten wordt gebruikt en is opgesteld door OBB.

Waarde speeltoestellen 2016			
	aantal	waarde	totaal
basketbalpaal	3	€1.853	€5.559
bokspringpaal	3	€1.594	€4.783
brug	0	€894	€0
combinatietoestel groot	17	€16.982	€288.691
combinatietoestel klein	12	€8.447	€101.369
curb-element	0	€2.196	€0
draaitoestel	7	€3.379	€23.656
duikelrek enkel	4	€613	€2.454
duikelrek meerdelig	8	€794	€6.351
evenwichtstoestel	2	€1.592	€3.184
geen speeltoestellen	1	€0	€0
glijbaan hoog	1	€4.821	€4.821
glijbaan laag	9	€3.261	€29.345
halfpipe	0	€29.977	€0

jeu de boulesbaan	2	€8.447	€16.895
jop	2	€26.000	€52.000
kabelbaan	1	€7.430	€7.430
klimelement	7	€5.632	€39.421
kruipbuis	0	€760	€0
quarterpipe	0	€10.576	€0
railelement	0	€507	€0
ruimtenet	1	€21.400	€21.400
schommel 0-6	6	€2.478	€14.870
schommel 6-12	17	€4.027	€68.456
skateparcours	1	€35.000	€35.000
slinger of hangelement	2	€6.758	€13.515
speelaanleiding	4	€1.051	€4.203
speelhuis	3	€3.661	€10.982
speelhuis + glijbaan	5	€6.921	€34.606
sporttoestel	1	€6.899	€6.899
spreekbuis	0	€2.083	€0
tafeltennistafel	3	€1.059	€3.178
tenniswand	2	€4.730	€9.461
voetbaldoel	18	€1.690	€30.414
voetbaldoel + basket	4	€3.543	€14.171
waterspeeltoestel	0	€13.280	€0
wip	12	€2.366	€28.389
wipveer	35	€1.099	€38.448
wipveer meerpersoons	2	€1.802	€3.604
zandbak	5	€3.041	€15.204
totalen	200		€938.758

Tabel 5.1.1 Areaal speeltoestellen per categorie per 2016

Valdempende ondergronden

De speelplekken hebben verschillende ondergronden. Dit is opgesplitst in valdempende ondergronden en overige (niet valdempende) ondergronden. Speeltoestellen hebben een valdempende ondergrond nodig wanneer de vrije valhoogte hoger is dan 60cm. In totaal is er 4.520m² aan valdempende ondergrond (zie tabel 5.1.2) en 2.935m² aan overige ondergronden (zie tabel 5.1.3) in beheer.

Waarde valdempende ondergronden 2016 (incl. arbeid, materieel en materiaal)			
	aantal m²	waarde m²	totaal
valdempend zand	2363	€31,30	€73.961
houtsnippers groen (Ocolor)	0	€61,15	€0
houtsnippers cipresgeel (Dekowood)	42	€61,15	€2.568
kunstgras valdempend	332	€93,06	€30.896
boomschors	757	€51,26	€38.807
rubbertegels (& gietrubber)	708	€82,51	€58.417
rubbertigermulch en soortgelijk	0	€102,00	€0
gras (als valdemping)/graszoden	318	€11,25	€3.578
totalen	4520		€208.227

Tabel 5.1.2. Areal valdempenden ondergronden per 2016

De eigenschappen, voor- en nadelen van de valdempende ondergronden zijn hieronder kort beschreven. Voor een uitgebreid overzicht wordt verwezen naar bijlage 12.1.

Valdempend zand

In de gemeente is zo'n 2363m² aan valdempend zand aanwezig. Deze ondergrond is in de aanschaf goedkoop. Het vraagt een hoge mate van onderhoudsbewerking. Bij een goede bewerking heeft het een vorm van zelfreinigend vermogen. Voor kinderen heeft het een hoge speelwaarde.. Tegen zand bestaan soms hygiënische bezwaren omdat katten het gebruiken als kattenbak. Hierdoor kunnen ziekten worden overgebracht zoals kattenziekte en spoelwormen. Als gevolg daarvan kan maatschappelijke weerstand tegen valdempend zand bestaan⁹. Van maatschappelijke weerstand tegen zand is in de gemeente nauwelijks sprake. Dit heeft naar verwachting te maken met het feit dat zand in de gemeente Wassenaar niet alleen op speelplekken te vinden is. Het is in de gemeente een basisgrondsoort wat op veel plekken direct zichtbaar is.

Fijne houtsnippers groen/cypresgeel (Ocolor/Dekowood)

Deze ondergrond wordt sinds de vorige beheerperiode ook gebruikt in de gemeente. De ondergrond heeft veel voordelen waaronder een langzame vertering, hierdoor is het vrij duurzaam. Fijne houtsnippers zijn verder rolstoelvriendelijk en gemakkelijk schoon te houden.

Kunstgras

Kunstgras komt in de gemeente op enkele plekken voor. Het vormt een vlakke ondergrond. De aanschafprijs is hoog. Het onderhoud is eenvoudig. Reparatie van gebreken is echter niet altijd eenvoudig en duurzaam. Een nadeel van kunstgras is dat afval zoals glas niet altijd zichtbaar is.

Boomschors

De minst geliefde en minst gebruikte ondergrond in de gemeente is boomschors. Zo'n 757m² is nog gevuld met deze ondergrond. Het voordeel van boomschors is de natuurlijke uitstraling en goede dempende eigenschappen. Het nadeel van boomschors is de korte levensduur door een snelle vertering. Ook is het niet gemakkelijk vuil er uit te verwijderen. Houtsnippers zijn zo een beter alternatief.

Rubbertegels (en gietrubber)

708m² ondergrond is opgebouwd uit rubberen tegels. Rubberen tegels passen binnen een stedelijke omgeving. De onderhoudskosten zijn laag. De aanschafwaarde is hoog. Het voordeel is dat het onderhoud gemakkelijk is. Kiervorming door warmtekoude verschillen is een bekend nadeel. Gietrubber komt weinig voor in de gemeente en wordt voor het beheer onder rubber tegels geschaard.

Gras

Gras wordt steeds vaker als valdempende ondergrond gebruikt. Op diverse plekken in de gemeente ligt deze ondergrond. Gras is te gebruiken tot een valhoogte van 150cm. Gras is wel slijtagegevoelig en niet voor alle valhoogten geschikt. Op slijtagegevoelige plekken wordt gebruik gemaakt van speciale rubberen open grasmatten van 100 bij 100 centimeter waar het gras in groeit.

Overige ondergronden

De gemeente heeft 2.935m² aan overige ondergronden in beheer. Tot de overige ondergronden behoren elementverharding, asfalt, speelvelden en trapvelden. Trottoirverharding en asfalt vormen een ondergrond op basketbal- en pannavelden. Speelvelden zijn algemene (kleine) velden rondom een speelplek waar gespeeld kan worden, of waar speeltoestellen op staan. Trapvelden zijn meer bedoeld voor intensief sporten. Ze zijn bijvoorbeeld herkenbaar aan de slijtage door voetbalgebruik. Hiervoor geldt een intensiever beheer. Financieel zijn het onderhoud en vervanging van het kunstgras sport, de trottoirtegels en asfalt wat direct als ondergrond voor speelplekken bedoeld is, geheel opgenomen in dit beheerplan. Trapvelden van gras zijn geheel in het Beheerplan Groen opgenomen.

Waarde overige ondergronden 2016 (incl arbeid, materieel en materiaal)			
	aantal m²	waarde m²	totaal
kunstgras sport	253	€93,06	€23.544
trottoirtegels	36	€26,80	€965
asfalt (toplaag + cunet)	2646	€50,00	€132.300
asfalt (toplaag)	2646	€25,00	€66.150
trapveld gras (gericht op sporten)	4450		
totalen	2935		€222.959

Tabel 5.1.3 Areal overige ondergronden per 2016

Waarde valdempende ondergronden

Elk van de valondergronden vormt een kapitaal. Dit kapitaal is opgebouwd uit de aanschaf en de aanlegwaarde. De financiële gegevens zijn afgeleid uit de OBB publicatie: Kostenvergelijking valdempende ondergronden³. Uit tabel 5.1.2 volgt dat in de gemeente Wassenaar de valdempende ondergronden in 2016 een gezamenlijke waarde hebben van €208.227. De overige ondergronden hebben een waarde van €222.959 (zie tabel 5.1.3).

Terreinmeubilair:

In beginsel zijn alle speelplekken voorzien van een verbodsbord voor honden met onderbord speelplek, een prullenbak en een zitbank. In sommige gevallen is ook een hekwerk aanwezig. Het verbodsbord voor honden hangt op 2.20m hoogte en is direct zichtbaar vanaf de hoofdaanlooproute. De aanwezigheid van een prullenbak en zitbank is gewenst, maar afhankelijk van zaken zoals stedenbouwkundige inrichting en veiligheid dan wel vandalisme. Indien de speelplek nabij een drukke weg ligt wordt een wegafscheiding gerealiseerd. Dit is bijvoorbeeld mogelijk door middel van een hekwerk of groenvoorziening.

5.2 Ontwikkelingen areaal

Er wordt gestreefd naar een evenwichtig over de gemeente verspreid aantal formele speelplekken. In de praktijk blijkt dat sommige speelplekken niet (meer) geschikt of aangepast op de doelgroep. Een dynamisch beheer is zo van belang. Er zijn speelplekken waar de doelgroep afwezig is en er zijn plekken waar geen speelplek is maar wel een doelgroep. Het is zo nodig om te kijken of nieuwe vervangingsinvesteringen wel op dezelfde plek nodig zijn. Of dat deze investering op een andere bestaande of nieuwe speelplek kan worden gedaan.

Dit kan gedaan worden door secundaire speelplekken te bepalen en nieuwe speelplekken aan te wijzen. Ook zal bij bestaande speelplekken onderzocht moeten worden of deze nog voldoen aan de eisen van de doelgroep.

In de komende beheerperiode wordt via onderzoek, analyse en het opstellen van visies gewerkt aan een dynamisch beheer zodat het speelplekkenbestand up to date blijven en aangepast worden op de ontwikkelingen van de samenleving.

Veranderingen in het areaal komen ook voort uit ruimtelijke ontwikkelingen of andere wensen. Zo is een motie aangenomen voor meer speelnatuur. In 2015 zijn subsidies toegekend voor realisatie van natuurlijke speelelementen op de landgoederen. Deze elementen worden naar verwachting in 2016 opgeleverd. Aan de Burmanlaan wordt in 2016 een sportkooi gerealiseerd en aan de Van Bellelaan wordt na oplevering van de nieuwbouw ook een speelplek opgeleverd. Zo zullen in de nieuwe beheerperiode ook andere areaalontwikkelingen plaats vinden.

Omdat nog niet helder is welke speelelementen worden aangebracht is vooraf niet duidelijk welke financiële middelen voor het beheer moeten worden opgenomen. Hiervoor zal na de aanleg apart in de p&c cyclus worden aangegeven welke beheermiddelen benodigd zijn.

5.3 Staat van areaal

Om aansprakelijkheden te voorkomen voldoet het areaal altijd aan het door de gemeenteraad bepaalde onderhoudsniveau. In dit geval is dit een CROW-B niveau.

5.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de volgende vraag behandeld:

3. Welke speelvoorzieningen worden door de gemeente beheerd?

Het betreft in totaal 200 speeltoestellen in 40 verschillende categorieën verdeeld over 58 speelplekken. Elk speeltoestel heeft een eigen valvrije ruimte en de meeste toestellen hebben een valdempende ondergrond nodig. De gemeente heeft hierdoor 4520m² valdempende ondergrond verdeeld over acht categorieën. Daarnaast is in de gemeente 2935m² aan overige ondergronden zoals asfalt aanwezig. De totale waarde van alle speeltoestellen en ondergronden bedraagt €1.369.944.

6 Jaarlijks onderhoud

6.1 algemeen

Tot het jaarlijks onderhoud wordt zowel het dagelijks onderhoud als het periodiek onderhoud gerekend. Dit onderhoud wordt structureel door de gemeente uitgevoerd. Daarbij geldt een aantal aandachtspunten:

- Het is wettelijk verplicht een logboek van elk speeltoestel te hebben. Alle controles, onderhoudsactiviteiten en reparaties worden in het logboek gezet. Dit logboek moet up-to date zijn en kunnen worden overhandigd bij een inspectie van de VWA¹¹. In Wassenaar wordt het logboek bijgehouden door het team O&G. De afdeling Omgevingbeheer houdt controle op de juiste invulling van de gegevens.
- Van de buitenmedewerkers van het team O&G wordt verwacht dat zij wanneer zij een onveilige situatie signaleren dit melden bij hun collega's. Deze melding kan ook door burgers, bedrijven etcetera worden gedaan. Dit wordt dagelijkse algemene visuele controle genoemd. Bij acute onveilige situaties onderneemt het team O&G binnen twee werkdagen actie.

6.2 Speeltoestellen

Speeltoestellen worden door de gemeente preventief en correctief onderhouden. Het team O&G van de afdeling Omgevingsbeheer en de Maregroep voeren het volgende periodieke onderhoud uit aan de speeltoestellen¹¹:

1x per week

- controle op vervuiling en beschadiging. Afval en uitwerpselen direct verwijderen; Aanstootgevende graffiti binnen 1 week verwijderen. Overige graffiti wordt genoteerd en pas verwijderd wanneer dit 8 uur aan werk oplevert;
- controle en reparatie van stabiliteit en draaiende onderdelen;
- controle en reparatie van losse onderdelen, roest, houtrot, gelaste verbindingen, scheefstand etcetera;
- lagers smeren, indien noodzakelijk volgens inspectie.

1x per jaar (in maart):

- controle en repareren van verflagen;
- kunststof delen in de was zetten;
- schoonmaken van speeltoestellen;

1x per vier jaar

- lak en beitslagen opnieuw aanbrengen.

6.3 Ondergronden

Elk speeltoestel kent een maximale valhoogte. Van Bael (2005;2) geeft aan: "*Hoe hoger het toestel, des te hoger moet de maximale valhoogte van het bodemmateriaal zijn*". De verplichting geldt om een valdempende ondergrond aan te brengen wanneer de maximale vrije valhoogte hoger is dan 60cm. Daarbij geldt dat de valondergrond wordt aangelegd in een opvangzone onder het toestel². Om een schone en veilige ondergrond te garanderen moet deze regelmatig worden gecontroleerd en schoon gehouden.

Preventief en correctief onderhoud

Voor het preventieve en correctieve onderhoud van valdempende ondergronden worden door de gemeente de volgende werkzaamheden uitgevoerd^{2 3 11}:

1x per maand

- controle op vervuiling en beschadiging. Afval en uitwerpselen direct verwijderen; Aanstootgevende graffiti binnen 1 week verwijderen. Overige graffiti verwijderen wanneer dit een dag werk oplevert;
- controle van ondergronden, indien nodig repareren of aanvullen van materiaal.

2x per jaar (in juni en september)

- Uitharken van 'losse' ondergrondmaterialen. Het grote werk met een tuinhark. Het fijne werk met een bladhark;
- Bij opsluitranden: met bosmaaier langs de kant;
- Maaisel wat op de valondergrond ligt direct verwijderen.

1x per jaar (in maart)

- Aanvullen of vervangen 'losse' ondergrondmaterialen;
- Egaal aanharken.

Voor elke valdempende ondergrond gelden daarnaast specifieke aandachtspunten. Daarbij geldt voor natuurlijke producten een andere onderhoudsbewerking dan voor kunst en rubberproducten³.

Valdempend zand : De toplaag (tot 40cm) wordt jaarlijks in maart gereinigd door middel van de *Sandmaster*. Dit is een speciale machine die het zand zeeft en stoomt. Een aandachtspunt is het behoud van een voldoende drainage van de bodem. Beluchting van het zand is noodzakelijk om het aantal anaerobe bacteriën te verminderen⁵. De omgeving van zandondergronden wordt 5x per jaar vrijgemaakt van zand.

Houtsnippers : Jaarlijks worden de snippers in de maand maart aangevuld met 5cm nieuw materiaal per m2.

Kunstgras: Jaarlijks wordt in de maand maart de toplaag machinaal geborsteld (tegen mos en algen) en met een fijne laag speciaal zand bezand.

Boomschors: Jaarlijks worden boomschors ondergronden opnieuw met materiaal aangevuld. Per speelplek wordt vooraf de hoeveelheid bepaald. Direct onder de speeltoestellen wordt een deel van de vervuilde bovenlaag afgevoerd. Hierna wordt de bovenste 10cm van de boomschorslaag "bewogen" en uitgevlakt. Daarna wordt een nieuwe laag aangebracht. Onder de speeltoestellen wordt de laag bol gelegd.

Rubbertegels (en gietrubber)/tigmulch: In de maand maart vindt controle op algengroei plaats. Bij droog weer wordt de vloer met zand bestrooid (na een paar dagen wegvegen). Als dit op rubbertegels geen effect heeft wordt gebruik gemaakt van een hoge drukreiniger¹. De hogedrukreiniger wordt niet gebruikt op gietrubber en tigmulch. Rubbertegels worden eveneens gecontroleerd op omkrullen of het los komen van de tegel en indien nodig gerepareerd. Daarnaast moet voor een goede afwatering worden gezorgd.

Gras: Gras onder en rondom speeltoestellen wordt gemaaid met de bosmaaier. Hiervoor geldt minimaal een 7 jaarlijks maai-beheer. Indien nodig worden gaten opgevuld met blokzoden. Gaten groter dan 3m2 worden opnieuw ingezaaid. Dit onderhoud wordt niet verder in dit beheerplan beschreven. Het regulier onderhoud van het gras is opgenomen in het Beheerplan Groen. Specifieke door spelgerelateerde beschadigingen aan het gazon worden gerepareerd vanuit het Beheerplan Spelen.

Onderhoud overige ondergronden

Hiertoe behoren de speelvelden, de trapvelden maar ook ondergronden zoals asfalt en elementverharding. Een gedeelte van het onderhoud wordt opgevoerd in andere beheerplannen zoals het beheerplan Reiniging.

Kunstgras sport: Jaarlijks wordt in de maand maart de toplaag machinaal geborsteld (tegen mos en algen) en met een fijne laag speciaal zand bezand. Gedurende het jaar wordt er afval van het kunstgras verwijderd

Trottoirtegels: Trottoirtegels hebben kieren waar gras en onkruid ingroeit. Dit wordt gedurende het jaar op verschillende manieren gereinigd. Onder andere door te borstelen en te stomen. Af en toe is reparatie nodig.

Asfalt: Het onderhoud aan asfalt bestaat uit ad-hoc reparatie, het ophalen van de belijning op het asfalt. Het reinigen van het asfalt inclusief bladverwijdering is opgenomen in het Beheerplan Reiniging.

Trapveld gras: het gehele onderhoud is opgenomen in het Beheerplan Groen. Jaarlijks worden de doelen op veel bespeelde plekken verwisseld. Zo kunnen doelgebieden opnieuw worden ingezaaid.

6.4 Inspectie

Jaarlijks worden in februari alle speeltoestellen en valondergronden geïnspecteerd door een deskundige externe partij. Rapportage aan de beheerder vindt plaats middels een pdf-verslag inclusief foto's per speelplek. De resultaten worden ook digitaal in het logboek aangeleverd. Daarnaast wordt een lijst overhandigd met daarin de te ondernemen acties. Uit de inspectie kunnen twee hoofdacties volgen:

1. Afhandeling van gebreken;
2. Vervanging van toestel(len) of ondergrond.

Het team O&G van de afdeling Omgevingsbeheer zorgt voor spoedige afhandeling van de gebreken. Vervanging wordt door het team beheer van de afdeling Omgevingsbeheer verzorgd.

6.5 Kosten

De kosten voor het jaarlijks onderhoud voor speelplekken zijn weergegeven in drie tabellen. In tabel 6.5.1 staan de jaarlijkse onderhoudskosten voor de valdempende ondergronden. In tabel 6.5.2 zijn de jaarlijkse onderhoudskosten voor de overige ondergronden opgenomen. De financiële gegevens zijn gebaseerd op de publicatie Kostenvergelijking Valondergronden van ingenieursbureau OBB³. De gegevens in deze publicatie gelden als een gemiddelde waarde. De kosten voor de jaarlijkse inspectie van de speelplekken zijn in de prijzen opgenomen. De prijzen zijn geïndexeerd naar 2016.

Voor de kosten van het onderhoud van de overige ondergronden asfalt en trottoirtegels is een aanname gebruikt op basis van ervaringscijfers van het team beheer.

Onderhoudskosten valdempende ondergronden (per jaar per m2 en levensduur) 75% niveau			
Prijsindex	aantal m2	prijs m2	totaal
valdempend zand (incl 60m2 speelzand)	2363	€6,19	€14.622
houtsnippers groen (Ocolor)	0	€5,31	€0
houtsnippers cipresgeel (Dekowood)	42	€5,31	€223
kunstgras valdempend	332	€7,38	€2.449
boomschors	757	€7,82	€5.921
rubbertegels (& gietrubber)	708	€4,18	€2.961
rubbertigermulch en soortgelijk	0	€3,91	€0
gras (als valdemping)/graszoden	318	€0,76	€242
totaal onderhoudskosten	4520		€26.417

Tabel 6.5.1 Jaarlijkse onderhoudskosten valdempende ondergronden

Onderhoudskosten overige ondergronden (per jaar per m2 en levensduur) 75% niveau			
Prijsindex	aantal m2	prijs m2	totaal
kunstgras sport	253	€7,38	€1.866
trottoirtegels	36	€0,40	€14
asfalt	2646	€0,15	€397
trapveld gras (gericht op sporten)	4450		
totaal onderhoudskosten	7385		€2.278

Tabel 6.5.2 Jaarlijkse onderhoudskosten overige ondergronden

In tabel 6.5.3 staan de kosten voor het jaarlijks onderhoud van de speeltoestellen. De prijzen zijn gecontroleerd met de uitgaven in de vorige beheerperiode.

Onderhoudskosten speeltoestellen 75% niveau			
Prijsindex	stuks	prijs	totaal
basketbalpaal	3	€ 96	€287
bokspringpaal	3	€ 26	€78
brug	0	€ 17	€0
combinatietoestel groot	17	€ 384	€6.529
combinatietoestel klein	12	€ 287	€3.446
curb-element	0	€ 38	€0
draaitoestel	7	€ 286	€2.003
duikelrek enkel	4	€ 9	€36
duikelrek meerdelig	8	€ 29	€234
evenwichtstoestel	2	€ 9	€18
geen speeltoestellen	1	€ 0	€0
glijbaan hoog	1	€ 212	€212
glijbaan laag	9	€ 154	€1.389
halfpipe	0	€ 958	€0
jeu de boulesbaan	2	€ 281	€563
jop	2	€ 542	€1.083
kabelbaan	1	€ 384	€384
klimelement	7	€ 287	€2.011
kruipbuis	0	€ 12	€0
quarterpipe	0	€ 384	€0
railelement	0	€ 287	€0
ruimtenet	1	€ 364	€364
schommel 0-6	6	€ 57	€345
schommel 6-12	17	€ 230	€3.906
skateparcours	1	€ 583	€583
slinger of hangelement	2	€ 212	€424
speelaanleiding	4	€ 5	€18
speelhuis	3	€ 154	€463
speelhuis + glijbaan	5	€ 247	€1.234
sporttoestel	1	€ 229	€229
spreekbuis	0	€ 63	€0
tafeltennistafel	3	€ 38	€115
tenniswand	2	€ 63	€126
voetbaldoel	18	€ 19	€345
voetbaldoel + basket	4	€ 103	€414
waterspeeltoestel	0	€ 384	€0
wip	12	€ 96	€1.149
wipveer	35	€ 57	€2.010
wipveer meerpersoons	2	€ 96	€191
zandbak	5	€ 422	€2.112
totaal onderhoudskosten	200		€32.301

Tabel 6.5.3 jaarlijkse onderhoudskosten speeltoestellen

Voor het onderhoud van de valdempende en overige ondergronden is in 2016 totaal €28.695 nodig. Het jaarlijks onderhoud van de speeltoestellen in 2016 kost €32.301. Totaal komt het jaarlijks onderhoud uit op €60.996.

6.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de volgende vragen behandeld:

4. Hoe onderhoudt de gemeente haar spelvoorzieningen?
6. Welke financiering is benodigd om het gewenste onderhoud te bereiken?

Ondergronden en speeltoestellen hebben jaarlijks onderhoud nodig. Het is wettelijk verplicht per speeltoestel een logboek bij te houden. Hierin staat hoe en wanneer onderhoud heeft plaatsgevonden. In Wassenaar wordt het onderhoud op CROW B-niveau uitgevoerd. Hierbij is sprake van een schone veilige speelomgeving. Voor dit onderhoud wordt in het jaar 2016 een totaalbedrag van €60.996 gereserveerd.

7 Achterstallig onderhoud/vervanging

7.1 Algemeen

De gemeente laat de speelplekken door twee externe partijen met gebruikelijke regelmaat controleren. Jaarlijks wordt de grote inspectie in de maand februari uitgevoerd door een onafhankelijke externe partij. Bij constatering van gebreken worden deze binnen de daarvoor gestelde termijnen verholpen. De termijnen zijn afhankelijk van de urgentie van het gebrek en worden door de externe partij bepaald. De urgenties zijn genummerd van 1 tot en met 4. Bij urgentie 1 bestaat de dringende noodzaak met spoed te repareren in verband met de veiligheid van de kinderen. Het team O&G handelt de gebreken binnen de daarvoor gestelde termijnen af. Daarnaast vindt een extra maandelijks inspectie plaats door de Maregroep. Hierop wordt eveneens reparatie uitgevoerd door het team O&G. Op deze manier worden de speelplekken veilig gehouden. Van achterstallig onderhoud of vervanging is geen sprake. Vanaf 2016 zal het onderhoud aan de valondergronden structureel en conform het beheerplan worden opgepakt.

7.2 Samenvatting

Zolang het onderhoud op B-niveau wordt uitgevoerd is geen sprake van achterstallig onderhoud of achterstallige vervanging in de gemeente.

8 Vervanging

8.1 Algemeen

Op elke speelplek zijn de beheerelementen (val)ondergronden en speeltoestellen aanwezig. Elk beheerelement heeft een (technische) levensduur. De technische levensduur is een gemiddelde leeftijdsduur. Het geeft een indicatie over het moment van vervanging. Of een beheerelement daadwerkelijk vervangen dient te worden is afhankelijk van de staat en veiligheid ervan. Het moment van vervangen komt zo niet altijd overeen met de technische levensduur. Vervangingen kunnen het gehele jaar worden uitgevoerd. Veelal komt het voort uit de jaarlijkse en wekelijkse inspecties. De benodigde financiële middelen voor vervanging zijn zo niet jaarlijks gelijk.

8.2 Doel en visie vervanging

De doelstelling is door een juiste vervanging het beheer en onderhoud efficiënter te maken. Dit doel bestaat vanaf de vorige beheerperiode. In de huidige situatie bestaan te veel verschillende valdempende ondergronden. Het beheer is hiervan duurder dan in een situatie van gelijke valdempende ondergronden⁴. Uit het oogpunt van een zo effectief en efficiënt mogelijk beheer is het gewenst bij vervanging uniformiteit in de soort valondergronden aan te brengen. Dit moet op de lange termijn leiden tot enerzijds een kostenbesparing, anderzijds tot een verbetering van het gebruik van de speelplekken. Om dit te realiseren wordt gestreefd naar twee soorten formele speelplekken. Dit zijn speelplekken op straat en speelplekken in het groen.

8.2.1 Speelplek op straat

Tot deze beheercategorie behoren alle met verharding omsloten speelplekken. Het doel is deze speelplekken qua vorm en inrichting aan te laten sluiten op de stedenbouwkundige architectuur van de wijk. Voorop staat dat sprake moet zijn van een functionele en veilige speelplek.

Vooraf wordt bij vervanging nagegaan of deze speelplekken van gazon voorzien kunnen worden. Gazon heeft meerdere positieve waarden zoals, een zachtere en natuurlijke uitstraling, betere waterberging, eenvoudig en goedkoop in onderhoud en vervanging. Het kan zijn dat het niet mogelijk of wenselijk is de speelplek te voorzien van gazon. Bijvoorbeeld als een andere valondergrond noodzakelijk is in verband met de valhoogte. In dat geval is het uitgangspunt het oppervlak van noodzakelijk valdempend materiaal zoveel mogelijk te beperken (zie afbeelding 8.2.1 als voorbeeld).

Het soort toestellen dat op de speelplekken wordt gebruikt is afhankelijk van de beoogde doelgroep. Per speelplek worden de speeltoestellen zoveel mogelijk in kleur op elkaar afgestemd. Op deze speelplekken op straat worden bij voorkeur toestellen van staal, rvs of kunststof toegepast. Deze toestellen passen bij een stedelijke uitstraling. In tegenstelling tot houten toestellen gaan ze veelal langer mee en vergen minder onderhoud. De aanschafprijs is wel vaak hoger dan toestellen van hout.

Indien gazon niet mogelijk, of wenselijk is wordt bij vervanging gebruik gemaakt van rode rubberen tegels als valdempende ondergrond. De keuze voor een rubber product boven een natuurlijk materiaal zoals houtsnippers komt voort uit het feit dat rubber producten geen overlast op straat veroorzaken. Losse natuurlijke producten komen geregeld buiten de speelplek te liggen. Dit is ongewenst in de stedelijke omgeving. Rubberen tegels hebben de voorkeur boven kunstgras en gietrubber. Het is gemakkelijker te onderhouden en de aanschafwaarde ligt lager. De opbouw van deze ondergrond is in bijlage 12.2 beschreven. De rode kleur is gekozen omdat deze kleur het meeste in de gemeente is toegepast. De keuze voor een kleur maakt het beheer en onderhoud eenvoudiger en goedkoper.

Afbeelding 8.2.1:
voorbeeld speelplek op straat¹³

8.2.2 Speelplek in het groen

Deze speelplekken hebben een –gedeeltelijke – ligging in het groen. Gelijk aan de speelplekken op straat hebben deze speelplekken in de huidige situatie nog diverse valondergronden. Bij vervanging worden deze speelplekken - indien mogelijk - voorzien van gazon als valdempende ondergrond. Indien dit om valdempende redenen niet mogelijk is dan wordt gebruik gemaakt van zand of fijne gekleurde houtsnippers in de kleur cypresgeel zoals Dekowood (zie afbeelding 8.2.2). In bijlage 12.2 is weergegeven hoe de opbouw van een valdempende ondergrond met fijne gekleurde houtsnippers moet worden aangelegd. De kleur cypresgeel is gekozen omdat deze kleur een speelplek 'ophaalt'. Het goed in het natuurlijke karakter past en omdat deze kleur het meest is toegepast in de huidige situatie. Hierdoor is dekowood in deze kleur eenvoudiger, duurzamer en goedkoper te beheren en te onderhouden.

Afbeelding 8.2.2 speelplek in het groen met valdempende ondergrond van dekowood

Daar waar de speelplek in een groter groengebied is gelegen worden vooraf de mogelijkheden voor het thema 'natuurlijk spelen' worden bekeken. Het natuurlijke spelen bevordert de ontwikkeling van het spelende kind. Volgens diverse onderzoeken is het een wens van veel kinderen om in een natuurlijke omgeving te spelen. Volgens onderzoek van TNO Nipo en Jantje Beton willen kinderen graag 'spannende' plekken⁷.

Het voorkomen van overmatig onderhoud is een belangrijk uitgangspunt bij de keuze van speeltoestellen. Speeltoestellen van staal of kunststof hebben vanuit onderhoudsoogpunt een voorkeur omdat deze minder onderhoudsgevoelig zijn. Op speelplekken in het groen passen speeltoestellen van bijvoorbeeld robiniahout echter erg goed qua uitstraling. Dit moet ook toepasbaar zijn. Het gebruik van het type materiaal is zo per plek verschillend. Voorkomen moet worden dat op de totale voorraad aan speeltoestellen teveel van hetzelfde materiaal zijn. Hiermee wordt eenzijdigheid en risico op gelijke (vervangings)problemen voorkomen. Het is wel gewenst om per plek voor 1 type materiaal te kiezen.

Ook duurzaamheid is een aspect waar rekening mee wordt gehouden bij vervanging. Zowel bij speeltoestellen als bij valdempende ondergronden.

8.3 Gemiddelde vervangingswaarden

Theoretisch worden speeltoestellen en ondergronden vervangen na de technische levensduur. In de praktijk wordt vervangen na de werkelijke levensduur. Of een beheerelement daadwerkelijk vervangen dient te worden komt voort uit de inspecties. Het moment van vervanging is zo geen vooraf vaststaand gegeven. Er is sprake van maatwerk waarbij in jaar X meer vervangen dient te worden dan in jaar Y.

Om de speeltoestellen en valdempende ondergronden te kunnen vervangen wordt hiervoor geld gereserveerd. Hier zijn meerdere methoden voor. Een gebruikelijke en voor dit beheerplan gebruikte methode is op basis van de technische levensduur en aanschaf- en plaatsingswaarde van de producten een gemiddelde jaarlijkse reservering te bepalen. De technische levensduur vormt zo de basis om het gemiddeld jaarlijks te reserveren bedrag te bepalen.

De hoogte van het gemiddeld jaarlijks bedrag is per beheeronderdeel bepaald op basis van het beheerbestand. De totalen zijn bepaald. Per jaar is een gemiddeld bedrag bepaald. Jaarlijks wordt dit bedrag als voorziening gereserveerd voor de vervanging van speeltoestellen en ondergronden. Om de gegevens te benchmarken is ook gebruik gemaakt van het beheersysteem van Abos. Abos is een externe partij die inspecties en keuringen uitvoert. Uit hun systeem is de theoretische vervanging op basis van technische levensduur bepaald. In bijlage 12.3 is een langetermijnoverzicht opgenomen. Hierin is de vervanging per jaar zichtbaar. In deze planning zijn de fluctuaties zichtbaar. Let op, er is sprake van een kleine afwijking in de totaalbedragen omdat dit systeem ook rekening wordt gehouden met terreinmeubilair.

8.3.1 Speeltoestellen

Speeltoestellen hebben een technische levensduur. Dit is per soort speeltoestel gebaseerd op aspecten zoals de aanwezigheid van draaiende onderdelen of de intensiteit van het beoogde gebruik. De technische levensduur is een 'gemiddelde' levensduur. In de praktijk, afhankelijk van het daadwerkelijke gebruik, kan de levensduur langer of korter zijn. Wanneer het speeltoestel 'op' is ontstaat een onveilige situatie. Het dient dan vervangen te worden.

De kosten voor deze vervanging bestaan uit drie onderdelen. Te weten:

1. Aanschafwaarde van het nieuwe toestel
2. Plaatsingskosten van het nieuwe toestel
3. Verwijderingskosten van het oude toestel

De waarden van speeltoestellen zijn bepaald aan de hand van gegevens uit het Speelruimteplan van de gemeente Voorschoten⁸. Hieruit zijn de aanschafkosten en de technische levensduur van de speeltoestellen overgenomen. De in dit plan genoemde prijzen zijn naar 2016 geïndexeerd. De kosten voor het plaatsen van een speeltoestel is een aangenomen waarde gebaseerd op prijzen van leveranciers. De kosten voor het verwijderen van oude toestellen zijn niet apart bepaald. Door de meeste fabrikanten worden deze bij opdracht niet doorberekend.

Op basis van deze gegevens is de jaarlijks gemiddelde vervangingsbehoefte in euro's voor speeltoestellen bepaald (zie tabel 8.2.3). Voor 2016 is dit een bedrag van €76.655.

Waarde speeltoestellen 2016					
	aantal	waarde	totaal	technische levensduur	gemiddeld per jaar
basketbalpaal	3	€1.853	€5.559	12	€463
bokspringpaal	3	€1.594	€4.783	15	€319
brug	0	€894	€0	12	€0
combinatietoestel groot	17	€16.982	€288.691	12	€24.058
combinatietoestel klein	12	€8.447	€101.369	12	€8.447
curb-element	0	€2.196	€0	15	€0
draaitoestel	7	€3.379	€23.656	10	€2.366
duikelrek enkel	4	€613	€2.454	14	€175
duikelrek meerdelig	8	€794	€6.351	14	€454
evenwichtstoestel	2	€1.592	€3.184	14	€227
geen speeltoestellen	1	€0	€0	0	€0
glijbaan hoog	1	€4.821	€4.821	12	€402
glijbaan laag	9	€3.261	€29.345	12	€2.445
halfpipe	0	€29.977	€0	10	€0
jeu de boulesbaan	2	€8.447	€16.895	15	€1.126
jop	2	€26.000	€52.000	12	€4.333
kabelbaan	1	€7.430	€7.430	8	€929
klimelement	7	€5.632	€39.421	12	€3.285
kruipbuis	0	€760	€0	20	€0
quarterpipe	0	€10.576	€0	10	€0
railelement	0	€507	€0	15	€0
ruimtenet	1	€21.400	€21.400	12	€1.783
schommel 0-6	6	€2.478	€14.870	12	€1.239
schommel 6-12	17	€4.027	€68.456	12	€5.705
skateparcours	1	€35.000	€35.000	12	€2.917
slinger of hangelement	2	€6.758	€13.515	15	€901
speelaanleiding	4	€1.051	€4.203	15	€280
speelhuis	3	€3.661	€10.982	12	€915
speelhuis + glijbaan	5	€6.921	€34.606	12	€2.884
sporttoestel	1	€6.899	€6.899	15	€460
spreekbuis	0	€2.083	€0	12	€0
tafeltennistafel	3	€1.059	€3.178	15	€212

tenniswand	2	€4.730	€9.461	20	€473
voetbaldoel	18	€1.690	€30.414	15	€2.028
voetbaldoel + basket	4	€3.543	€14.171	15	€945
waterspeeltoestel	0	€13.280	€0	8	€0
wip	12	€2.366	€28.389	12	€2.366
wipveer	35	€1.099	€38.448	12	€3.204
wipveer meerpersoons	2	€1.802	€3.604	12	€300
zandbak	5	€3.041	€15.204	15	€1.014
totalen	200		€938.758		€76.655

Tabel 8.2.3: Gemiddelde levensduur en vervangingswaarde speeltoestellen

8.3.2 (Valdempende) ondergronden

Ook (valdempende) ondergronden moeten na verloop van tijd worden vervangen. Hierin bestaan grote verschillen in kosten en levensduur. Voor kunstgras en rubberen tegels geldt bijvoorbeeld een levensduur van 15 jaar. De levensduur van boomschors is 5 jaar en van fijne gekleurde houtsnippers 9 jaar³. Valdempend zand heeft een langere levensduur maar heeft hogere jaarlijkse onderhoudskosten. Asfalt heeft een lange levensduur. Tussendoor moet wel de gehele toplaag worden vervangen.

Bij boomschors en fijne gekleurde houtsnippers is sprake van een verteringsproces. De vertering kan versnellen wanneer sprake is van vochtige omstandigheden. Boomschors verteert daarbij sneller dan fijne gekleurde houtsnippers. Uiteindelijk wordt bij beide soorten de ondergrond steeds harder. Het voldoet daardoor op den duur niet meer aan de benodigde valdempende waarde. Dan moet de gehele ondergrond vervangen worden.

De kosten voor deze vervanging zijn opgebouwd uit:

1. Opruimen en storten oud materiaal
2. Aanschaf nieuw materiaal (valdempend materiaal en funderingsmateriaal, eventuele opsluiting)
3. Aanlegkosten

De gebruikte gegevens over de levensduur en kosten zijn gebaseerd op de publicatie Kostenvergelijking Valondergronden van ingenieursbureau OBB³. Uit tabellen 8.2.4 blijkt dat voor de vervanging van de (val)ondergronden in 2016 een bedrag van €24.699 euro nodig is.

Waarde valdempende ondergronden 2016 (incl. arbeid, materieel en materiaal)					
	aantal	waarde m2	totaal	technische levensduur	gemiddeld per jaar
valdempend zand	2363	€31,30	€73.961	20	€3.698
houtsnippers groen (Ocolor)	0	€61,15	€0	9	€0
houtsnippers cipresgeel (Dekowood)	42	€61,15	€2.568	9	€285
kunstgras valdempend	332	€93,06	€30.896	15	€2.060
boomschors	757	€51,26	€38.807	5	€7.761
rubbertegels (& gietrubber)	708	€82,51	€58.417	15	€3.894
rubbertigermulch en soortgelijk	0	€102,00	€0	15	€0
gras (als valdemping)/graszoden	318	€11,25	€3.578	30	€119
totalen	4520		€208.227		€17.818
Waarde overige ondergronden 2016 (incl. arbeid, materieel en materiaal)					
	aantal	waarde m2	totaal	technische levensduur	gemiddeld per jaar

kunstgras sport	253	€93,06	€23.544	15	€1.570
trottoirtegels	36	€26,80	€965	50	€19
asfalt (toplaag + cunet)	2646	€50,00	€132.300	50	€2.646
asfalt (toplaag)	2646	€25,00	€66.150	25	€2.646
trapveld gras (gericht op sporten)	4450				
totalen	7385		€222.959		€6.881

8.4 Uitvoering

Tijdens het onderhoud en de inspecties komt naar voren of een speeltoestel of ondergrond vervangen dient te worden. Wanneer dit noodzakelijk is wordt dit door het team O&G gemeld bij de beheerder van het team Beheer. De beheerder is budgethouder van het vervangingsbudget. De beheerder toetst de benodigde vervanging aan de notitie Samen Buiten Spelen, nieuw te maken visies en het Beheerplan Spelen. Vooraf wordt getoetst of het aantal kinderen in de invloedssfeer van de speelplek nog toereikend is. Indien dit niet het geval is kan de afweging worden gemaakt om niet te investeren en het speeltoestel of de speelplek op te heffen. Het bedrag kan dan gebruikt worden om op een andere plek waar de doelgroep wel aanwezig is te investeren.

In de basis wordt een speeltoestel voor een gelijk of gelijkwaardig product vervangen, tenzij een 'andere vraag uit de buurt' bestaat. Een valdempende ondergrond wordt vervangen conform de eerder genoemde visie.

Een eerste aandachtspunt voor de vervangingsbeoordeling is de aanwezigheid van hangjeugd op de speelplek. Hangjeugd kan overlast veroorzaken door ongewenst afval zoals glas op de speelplek achter te laten. In sommige gevallen is het hierdoor op speelplekken in het groen verstandiger een ander materiaal toe te passen. Dit ondanks het minder natuurlijke karakter ervan.

Een tweede aandachtspunt is de aanwezigheid van uitwerpselen van katten. In de beheerperiode 2013-2015 is gebleken dat katten blijvend op een bestaande plek poepen. Wanneer er een nieuwe ondergrond komt van houtsnippers, dan blijft de poep hier bovenop liggen. Dit is zeer onhygiënisch. De houtsnippers worden zo alleen toegepast indien de plek niet bekend staat als plek waar veel katten poepen.

Vandalisme komt voor in de vorm van brandstichting, vernieling en bekladding van speeltoestellen en ondergronden (zie figuur 5.3). Vandalisme vergt jaarlijks extra vervanging of onderhoud. Er wordt in Wassenaar rekening gehouden met het feit dat vandalisme optreedt. Met name rondom de jaarwisseling.

Het verwijderen van graffiti is opgenomen in het jaarlijks onderhoud. Voor vernieling door vandalisme wordt vooraf geen expliciete dekking gevraagd. In de huidige systematiek wordt dit in de p&c-cyclus opgevoerd.

8.5 Planning

Beheren is maatwerk. Zoals eerder beschreven wordt op basis van de werkelijke levensduur vervangen. De lange termijn planning wordt echter gemaakt op basis van de technische levensduur. Voor de korte termijn wordt gewerkt met een 2-jarige planning. Deze planning wordt opgenomen in de jaarlijkse begroting en het jaarplan. Ook de 2 jarige planning is geen vast gegeven. Het kan worden beïnvloed door inspectiegegevens die een acute actie vragen.

Speeltoestellen

Losse speeltoestellen worden vervangen op basis van actuele inspectiegegevens. Op basis van de aanwezige gegevens wordt hiervoor een apart bedrag per jaar geraamd.

Ondergronden

Ondergronden worden vervangen op basis van actuele inspectiegegevens. Op basis van de aanwezige gegevens wordt hiervoor een apart bedrag per jaar geraamd.

Herinrichting

Wanneer meerdere speeltoestellen en/of ondergronden op een speelplek vervangen dienen te worden kan gekozen worden voor een gehele herinrichting.

Planning volgens Beheersysteem Abos en prioriteiten volgens afdeling Omgevingsbeheer

Goed vervangen is maatwerk. Het team beheer maakt gebruik van eigen gegevens en gegevens van het beheersysteem van Abos. Abos is een onafhankelijk keuringsinstituut voor speelplekken. Het Abos systeem wordt door veel gemeenten in Nederland gebruikt. Abos voert in de gemeente een keer per jaar een grote inspectie uit. Het beheersysteem van Abos wordt zo een keer per jaar geactualiseerd.

De bestanden van het team beheer zijn altijd actueel. Het systeem van Abos wordt door de beheerders dan ook gebruikt om de eigen waarden mee te kunnen vergelijken. Zo is een benchmarksysteem ingebouwd.

Op basis van de bestaande gegevens is via het beheersysteem van Abos voor de beheerperiode 2016-2026 een langere termijn planning opgemaakt. Deze planning laat zien dat de jaarlijks benodigde bedragen voor vervanging fluctueren.

In de praktijk wordt jaarlijks met een gelijk budget gewerkt voor vervanging. Dit bedrag is gelijk aan de gemiddeld vervangingswaarde per jaar. De behoefte voor vervanging is de afgelopen beheerperiode, en ook de aankomende beheerperiode namelijk minimaal zo hoog als de dotatie in de voorziening.

De vervangingbedragen volgens het systeem van Abos zijn opgenomen in bijlage 12.3 en tabel 8.5.1. Gemiddeld over tien jaar gaat Abos uit van een vervangingsnoodzaak van €113.275 per jaar. Dit komt overeen met de bedragen die volgens het gemeentelijk beheersysteem nodig zijn voor vervanging.

Vervanging 2016-2026 volgens Abos-systeem					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
€26.220	€85.960	€111.848	€178.766	€88.099	€144.256

2022	2023	2024	2025	2026
€132.867	€159.153	€79.646	€63.340	€62.599

Tabel 8.5.1 Benodigde vervangingsbedragen per jaar over de periode 2016-2026 volgens Abos.

Diverse factoren spelen een rol in de afweging om tot vervanging over te gaan. Het team beheer maakt hierbij onder andere gebruik van de theoretische planning, de actuele inspectieresultaten andere bekende beheergegevens, esthetisch karakter, wensen of problemen in de wijk en trends. Voor de korte termijn zijn de onderstaande planningen bepaald. Voor de specifieke onderdelen zijn bedragen geraamd. Dit is gericht op maatwerk. Voor de korte termijn zijn de bedragen zo anders dan in het overzicht van Abos opgenomen. De gemeente hanteert dan ook de eigen planning voor de komende 2 jaren. Dit is gericht op maatwerk. Voor de planning voor jaar 2 tot en met 10 wordt gebruik gemaakt van het theoretisch vervangingsmodel van Abos.

Planning 2016 (zie tabel 8.5.2)

- Duivenvoordeflats: twee speelplekken worden in het voorjaar van 2016 vernieuwd. In 2015 is hiervoor een participatietraject doorlopen met de kinderen en omwonenden. Ook de uitvoering stond in 2015 gepland. In verband met werkzaamheden van nutsbedrijven was het niet mogelijk dit uit te voeren. De financiële middelen zijn zo doorgeschoven naar 2016.
- Kerkehout: de jongerenontmoetingsplek en diverse speeltoestellen en ondergronden zijn toe aan vervanging. Veel andere toestellen zijn de komende jaren toe aan vervanging. Met de bewoners van de wijk wordt een visie gemaakt voor de vervanging en herinrichting. Dit project heeft een looptijd in 2016 en 2017.
- Van Cranenburghlaan achter huisnr 14: Deze speelplek is toe aan vervanging
- Bloemcampaan schoolplein: Dit is een openbare speelplek. Diverse toestellen zijn toe aan vervanging. De school heeft plannen voor de nieuwe herinrichting van het plein. De

gemeente maakt samen met hen afspraken over eigenaarschap, onderhoud en verantwoordelijkheden. Deze worden in een overeenkomst vastgelegd

- Standaard worden diverse ondergronden en speeltoestellen vervangen op basis van de inspectiegegevens van het betreffende jaar.

Jaarplanning Spelen 2016													
		januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
BEGROOT VERVANGING SPEELVOORZIENINGEN	€101.354												
VOORZIENING 2015 DOORGESCHOVEN	€42.424												
TOTAAL	€143.778												
Structurele Vervanging													
<i>Speelplekken</i>													
SP27& SP28 – Duivenvoordeflats- gehele herinrichting	€47.390				r	n							
SP1ABCD – Kerkehout – visie en herinrichting speelplekken	€35.000	i	d	o	v	v	v	v	r	r	r	r	r
SP24B – Van Cranenburghlaan achter hnr 14	€15.000						i	d	o	v	r		
SP2 – Bloemcampiaan schoolplein- herinrichting	€36.600			i	d								
<i>Speeltoestellen</i>													
Toestellen vervangen na inspecties	€10.000	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c
<i>Ondergronden</i>													
Ondergronden vervangen na inspecties	€10.000			c	c	c							
Totaal kosten	€153.990												
Verschil Budget – kosten	€(10.212)												

Tabel 8.5.2 Planning 2016

Planning 2017 (zie tabel 8.5.3)

- Kerkehout: de jongerenontmoetingsplek en diverse speeltoestellen en ondergronden zijn toe aan vervanging. Veel andere toestellen zijn de komende jaren toe aan vervanging. Met de bewoners van de wijk wordt een visie gemaakt voor de vervanging en herinrichting. Dit project heeft een looptijd in 2016 en 2017.

- Berkheistraat: deze speelplek is toe aan vernieuwing
- Opheffen diverse speelplekken: Het beleid en beheer van speelplekken vraagt om een dynamische aanpak. Het is gericht op het inspelen op behoeften en veranderingen in de maatschappij. Doelgroepen op speelplekken veranderen door onder andere verhuizingen en het ouder worden van de kinderen. Rondom diverse bestaande speelplekken wonen nog maar weinig kinderen of jeugdigen uit de doelgroep. Op andere plekken wonen weer meer kinderen. Door dynamisch te beheren wordt geïnvesteerd in plekken waar doelgroepen aanwezig zijn. Op plekken waar doelgroepen niet meer zijn wordt de speelruimte veranderd door de toestellen te verwijderen.
- Standaard worden diverse ondergronden en speeltoestellen vervangen op basis van de inspectiegegevens van het betreffende jaar.

Jaarplanning Spelen 2017													
		januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december
BEGROOT VERVANGING SPEELVOORZIENINGEN	€101.354												
TOTAAL	€101.354												
Structurele Vervanging													
Speelplekken													
SP1ABCD – Kerkehout – herinrichting speelplekken	€45.000	r	r	r	r								
SP12 – Berkheistraat – herinrichting	€15.000	i	d	o	v	r							
Opheffen diverse speelplekken ivm onvoldoende gebruik	€20.000							i	d	o	v	r	
Speeltoestellen													
Toestellen vervangen na inspecties	€15.000	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c
Ondergronden													
ondergronden vervangen na inspecties	€10.000			c	c	c							
Totaal kosten	€105.000												
Verschil Budget – kosten	€(3.646)												

Tabel 8.5.3 Planning 2017

8.6 Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn de volgende vragen behandeld:

4. Hoe vervangt de gemeente de speelvoorzieningen in de periode 2016-2020?
5. Hoe wordt toegewerkt naar speelplekken die passen bij de doelgroep(en)?
6. Welke financiering is benodigd om de gewenste vervanging en visies te bereiken?

De gemeente houdt bij haar vervanging rekening met de wensen van de doelgroep en omgeving en nieuwe trends zoals natuurlijk spelen. Ook wordt gewerkt aan nieuwe visies. Door vervanging worden nieuwe uitdagende speelplekken aan de doelgroepen aangeboden. Er wordt gezorgd voor een veelzijdig en gevarieerd aanbod aan formele speelplekken. Er wordt gewerkt en vervangen in twee categorieën te weten speelplek op straat en speelplek in het groen. De speelplek op straat heeft meer stedelijke uiterlijke kenmerken dan de speelplekken in het groen. Deze hebben meer natuurlijke kenmerken. De een heeft zo een formelere uitstraling dan de ander. Beide speelplekken worden daarmee ingericht rekening houdend met hun omgeving. Het algemene doel is te voorkomen dat een eenheidsworst ontstaat. Speelplekken zullen onderling zo een variërend speelaanbod hebben. Dit is met name binnen de wijken zelf van belang om variëteit en uitdaging te bieden.

De gemeente hanteert per categorie speeltoestellen en ondergronden een technische levensduur. Gemiddeld worden zowel speeltoestellen als valondergronden tussen de 10 en 15 jaar vervangen. De gemeente vervangt in principe op basis van de actuele inspectiegegevens en werkelijke levensduur. Voor de lange termijnplanning wordt gebruik gemaakt van de technische levensduur. Dit geeft een goede inschatting van de vervangingsmomenten en benodigde financiële bedragen voor vervanging. Omdat de praktijk anders is dan de theorie is het slechts mogelijk op korte termijn een goede planning te maken. Dit is gedaan voor de komende twee jaar. Hierbij geldt altijd dat er wisselingen plaats kunnen vinden in prioriteiten als gevolg van de actuele inspectiegegevens.

Voor structurele vervanging van de ondergronden is jaarlijks een bedrag van €24.699 nodig. Voor speeltoestellen bedraagt dit €76.655. Totaal is zo voor planmatige en structurele vervanging €101.354 per jaar nodig. Deze bedragen zijn gebenchmarkt met de gegevens van Abos.

9 Communicatie

9.1 Algemeen

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de gemeente communiceert over de speelplekken. Dit is bijvoorbeeld van belang bij het vervangen van speeltoestellen. Daarnaast worden door bedrijven en bewoners regelmatig terugkerende vragen gesteld over de speelplekken. Het is aan de gemeente om hen daarbij van een eenduidig antwoord te voorzien.

Hoe de gemeente het beheer en onderhoud aan de speelplekken uitvoert staat medio 2016 op de gemeentelijke website beschreven. De activiteiten worden overzichtelijk per periode aangegeven. Hiermee krijgen burgers inzicht in de planning van het onderhoud. Als zij een vraag hebben dan kunnen zij deze mailen aan gemeente@wassenaar.nl Ook kunnen zij via het meldingssysteem een vraag stellen.

9.2 Communicatie en participatie bij uitvoering

Bij vervangingen of het plaatsen van een extra speeltoestel wordt een speelplek tijdelijk – deels – buiten gebruik gesteld. Bewoners vinden het prettig daarover geïnformeerd te worden. Het is – tijdtechnisch gezien - niet altijd mogelijk over alle werkzaamheden te communiceren. In de onderstaande alinea's is weergegeven wanneer en hoe burgers en bedrijven betrokken worden.

Vervanging groter speeltoestel of ondergrond

Bij werkzaamheden voor de vervanging van grotere speeltoestellen of ondergronden worden de direct omwonenden persoonlijk geïnformeerd middels een brief. Bij kleinere werkzaamheden wordt hierover niet specifiek gecommuniceerd.

Participatie bij herinrichting

Bij het volledig vervangen van een speelplek worden de gebruikers betrokken. Zij hebben in veel gevallen specifieke wensen voor een speelplek. De beheerder zet hiervoor een participatietraject op. In het proces worden de randvoorwaarden van participatie aan hen duidelijk gemaakt. De gemeente neemt de uiteindelijke beslissing hoe de speelplek wordt ingericht.

De gemeente maakt gebruik van 3 methoden.

Uitgebreid participatieproces

Dit proces wordt alleen gehanteerd wanneer er sprake is van een complex project. Bijvoorbeeld wanneer er veel verschillende actoren zijn. Bij het uitgebreide participatieproces wordt – indien aanwezig – ook de buurt- of bewonersvereniging betrokken. De volgende stappen worden in dit proces genomen:

- Voorbereiding door gemeente o.a. doelgroepanalyse, controle visies
- Doelgroep en direct omwonenden ontvangen een brief en invulformulier om hun wensen en aandachtspunten op te schrijven
- Optionele participatieavond
- Gemeente analyseert resultaten, maakt een PVE en maakt enkele ontwerpen (minimaal 2)
- Iedereen die eerder heeft gereageerd ontvangt een brief en kan kiezen uit de ontwerpen en eventuele aandachtspunten doorgeven
- Gemeente maakt de uitslag van de keuze bekend per email. Ook de planning wordt aangegeven (aan iedereen die eerder heeft gereageerd)
- Gemeente bereidt de werkzaamheden voor
- Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden ontvangen direct omwonenden een informatiebrief over de werkzaamheden en het gelopen proces.

Standaard participatieproces

Het standaard proces is goed bruikbaar bij de meeste gevallen van herinrichting. Direct omwonenden en kinderen worden direct betrokken bij de keuze voor een ontwerp. De volgende stappen worden in dit proces genomen:

- Voorbereiding door gemeente o.a. doelgroepanalyse, controle visies
- Gemeente maakt een PVE en maakt enkele ontwerpen (minimaal 2)
- Doelgroep en direct omwonenden ontvangen een brief met daarin een keuzeformulier voor 1 van de ontwerpen. Ook kunnen zij aandachtspunten opgeven.
- Gemeente maakt de uitslag van de keuze bekend per email. Ook de planning wordt aangegeven (aan iedereen die eerder heeft gereageerd)
- Gemeente bereidt de werkzaamheden voor
- Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden ontvangen direct omwonenden een informatiebrief over de werkzaamheden en het gelopen proces.

Informereren

De gemeente probeert in principe bij een herinrichting een van de bovengenoemde processen te volgen. Echter ook informeren is een vorm van participatie. In een enkel geval worden omwonenden alleen geïnformeerd over de aankomende werkzaamheden van een herinrichting. Dit kan het geval zijn in specifieke situaties. Bijvoorbeeld bij een niet omvangrijke herinrichting of het herplaatsen van bestaande toestellen van een andere naar de nieuwe plek.

Vereenvoudiging proces

De gemeente werkt aan het vereenvoudigen van het proces. De gemeente Deventer hanteert zo'n vereenvoudigd proces. Wanneer een herinrichting plaats vindt wordt een groot bord op de speelplek opgehangen met een verwijzing naar de website. Geïnteresseerden kunnen via de website aangeven wat zij belangrijk vinden. Het gehele participatieproces van ontwerp en keuzen wordt hierna digitaal afgelegd. Dit is een effectiever en efficiënter proces. Het doel is dit digitale proces in deze beheerperiode ook in Wassenaar te introduceren.

9.3 Veel gestelde (aan)vragen

Het team beheer behandelt jaarlijks diverse verzoeken voor een nieuwe speelplek, speeltoestellen of meer onderhoud. De vragen zijn divers. De onderstaande vragen worden vaker gesteld. Deze komen in de meeste gevallen binnen via het gemeentelijk meldingssysteem. Binnen de daarvoor gestelde termijnen ontvangen de vraagstellers een reactie. Onderstaand wordt uitgelegd hoe een vraag wordt behandeld of beantwoordt.

Verzoek tot meer onderhoud

Het onderhoud is in dit beheerplan beschreven. Dit is op de gemeentelijke website geplaatst. Indien er kritiek op de mate van onderhoud is dan wordt deze kritiek beoordeeld. Wanneer bij de beoordeling blijkt dat sprake is van een onveilige situatie, dan zal hierop onmiddellijk (binnen 48 uur/binnen twee werkdagen) actie worden ondernomen. Indien de kritiek een vraag is tot een hoger niveau van onderhoud, dan wordt verwezen naar het onderhoudsniveau B wat de gemeente realiseert. Een hoger onderhoud (niveau A of A+) wordt door de gemeente niet gerealiseerd. De gemeente staat open voor private betrokkenheid van bewoners en bedrijven om tot een hoger niveau van onderhoud te komen.

Verzoek vervanging speelplek/speeltoestel(len)

Een bewoner of bedrijf kan een verzoek tot vervanging indienen. Het verzoek wordt door de beheerder beoordeeld op basis van de veiligheid en de visie. Wanneer sprake is van een onveilige situatie dan gaat de beheerder over tot vervanging of reparatie. Echter moet er voor de speelplek wel een voldoende doelgroep aanwezig zijn.

Verzoek extra speelplek/speeltoestel(len)

Bij een aanvraag voor het plaatsen van nieuwe toestellen of een nieuwe speelplek wordt door de beheerder een analyse gemaakt van de doelgroep. Elke situatie wordt apart en situatiespecifiek beoordeeld.

Is een verzoek gegrond dan wordt gekeken of er een financiële combinatie kan worden gemaakt met de opheffing van een speelplek waar geen doelgroep is. Als de gemeente hiervoor geen budget beschikbaar heeft bestaan meerdere mogelijkheden. Zo kan de wens gerealiseerd worden door

sponsoring van derden. Ook is het mogelijk dat het college/raad hiervoor extra budget beschikbaar stellen.

Verzoek sponsoring/plaatsing speeltoestellen

Burgers en bedrijven nemen soms initiatief tot het sponsoren van een speeltoestel. Zij doen dit bijvoorbeeld met behulp van financiële steun van derde partijen zoals Fonds 1818, het Rabo stimuleringsfonds of het Oranjefonds (burendag). De gemeente steunt deze initiatieven en stimuleert dit ook. Wel wordt onderzocht of het past bij de doelgroepen en of er een voldoende doelgroep aanwezig is. De aanvulling is hoofdzakelijk gewenst op bestaande speelplekken. De gemeente vindt het van belang dat er voldoende draagvlak bij de direct omwonenden voor een sponsoring is. Elke situatie wordt ook apart en situatiespecifiek beoordeeld.

De gemeente wordt – bij plaatsing van de toestellen in de openbare ruimte – automatisch eigenaar van de toestellen. De gemeente is zo verantwoordelijk voor de toestellen. Een basisuitgangpunt is dat de gemeente het onderhoud en reparatie van deze gesponsorde toestellen uitvoert. De gemeente reserveert echter geen geld voor vervanging. Op deze manier is het mogelijk extra voorzieningen te realiseren op een speelplek conform de wens van de initiatiefnemer(s) zonder dat de jaarlijkse gemeentelijke kosten aanzienlijk verhogen.

9.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de volgende vraag behandeld:

7. Op welke wijze communiceert de gemeente over haar activiteiten?

De gemeente Wassenaar heeft voor het beheer van haar speelplekken participatietechnieken ontwikkeld. Er zijn drie vormen van participatie die bij herinrichting worden gebruikt. Het betreft een uitgebreid participatieproces, een standaard participatieproces of een informatief participatieproces. Bij vervanging van grote speeltoestellen en ondergronden worden de direct omwonenden per brief geïnformeerd. Bij kleine vervangingen wordt niet specifiek gecommuniceerd.

10 Financiën

10.1 Algemeen

In de voorgaande hoofdstukken is het planmatig en gestructureerd beheer beschreven. In deze hoofdstukken is afzonderlijk aangegeven welke financiële bedragen benodigd zijn. In dit hoofdstuk is dit samengevat. Ook is aangegeven hoe deze bedragen in de begroting worden opgenomen om aan de eisen van de commissie BBV te voldoen.

10.2 Jaarlijks onderhoud

In Wassenaar wordt het jaarlijks onderhoud op een basis niveau (CROW-B) uitgevoerd. Hierbij is sprake van een schone veilige speelomgeving. Hiermee wordt aan de wettelijke eisen voldaan. Voor dit onderhoud is in het jaar 2016 een totaalbedrag van €60.996 nodig (zie tabel 10.2). Een eventuele indexering van dit bedrag loopt gelijk met de indexering van de begroting. Ten opzichte van de voorgaande jaren is het bedrag aan onderhoud hoger. Dit komt enerzijds door het opnemen van het bedrag van inspectie binnen dit beheerplan en niet in het beheerplan Groen. Anderzijds door het voldoende uitvoeren van benodigd onderhoud aan valondergronden om kapitaalvernietiging te voorkomen.

Jaarlijkse onderhoudskosten	
onderhoudskosten ondergronden	€28.695
onderhoudskosten speeltoestellen	€32.301
totaal	€60.996

Tabel 10.2 Totaal jaarlijkse onderhoudskosten

10.3 Jaarlijkse vervanging

Jaarlijks is een bedrag van €101.354 nodig om structurele vervanging mogelijk te maken (zie tabel 10.3). Dit jaarlijks benodigd bedrag wordt in een voorziening geplaatst. Dit is noodzakelijk omdat de vervangingsnoodzaak per jaar verschilt. Vervanging is afhankelijk van de resultaten van inspecties. Als een onveilige situatie ontstaat moet de beheerder acuut kunnen ingrijpen en het beheerelement vervangen.

Er is rekening mee gehouden dat de stand van de voorziening per 1 januari 2016 €145.000 bedraagt. Over de beheerperiode wordt hierdoor - inclusief de jaarlijkse dotatie - geen negatief saldo behaald.

Vervanging jaarlijks	
ondergronden	€24.699
speeltoestellen	€76.655
totaal	€101.354

Tabel 10.3 Totaal jaarlijkse vervangingskosten

10.4 Beheer

In dit beheerplan is niet specifiek ingegaan op reguliere beheerkosten. Voor een helder inzicht in de begroting worden deze kosten hier wel opgenomen. Het betreft de bedragen die op dit moment opgenomen zijn in de begroting. Het totaalbedrag voor beheer bedraagt jaarlijks €19.159 (zie tabel 10.4). Dit is inclusief interne uren.

Huidige begroting: Beheerkosten	
434100 Materieele lasten/belastingen	€240
434372 Verzekeringen	€40
442403 Verrekening met WODV	€18.879
totaal	€19.159

Tabel 10.4 Totaal jaarlijkse beheerkosten

10.5 Huidige meerjarenbegroting

In de huidige begroting (zie bijlage 12.4) zijn bedragen opgenomen voor het jaarlijks onderhoud en de vervanging. Het jaarlijks onderhoud wordt betaald uit de exploitatie. Voor de vervanging is een voorziening beschikbaar. De gehele dotatie wordt jaarlijks direct gebruikt voor de vervanging.

De in tabel 10.5.1 opgenomen bedragen zijn in de huidige begroting voor jaarlijks onderhoud en vervanging beschikbaar.

Huidige begroting: Jaarlijks onderhoud	
Voor interne kosten beschikbaar	
442403 Verrekening met WODV	€6.040
462180 KP Tractie	€-
TOTALEN INTERN	€6.040
Voor externe kosten beschikbaar	
434314 Reparatie onderhoud	€39.000
434323 Onderhoud groen	€370
TOTALEN EXTERN	€39.370
TOTALEN INTERN + EXTERN	€45.410

Huidige begroting: Vervanging	
460200 Dotatie aan voorziening	€85.643
totaal	€85.643

Huidige begroting: Beheerkosten	
434100 Materiële lasten/belastingen	€240
434372 Verzekeringen	€40
442403 Verrekening met WODV	€18.879
totaal	€19.159

Tabel 10.5.1 Bedragen beschikbaar volgens huidige begroting

10.6 Commissie Besluit Begroting en Verantwoording

De regelgeving voor gemeenten voor de jaarlijks begroting is vastgelegd door de commissie BBV. De jaarlijkse onderhoudskosten worden conform de regelgeving van de commissie BBV betaald uit de exploitatie.

Voor zowel onderhoud als vervanging maakte de gemeente in de periode 2012-2015 gebruik van een voorziening. Een voorziening wordt gebruikt om te zorgen dat fluctuaties bij benodigde bedragen worden opgevangen omdat hiervoor een egaliseringsreserve wordt ingesteld.

Een voorziening voor onderdelen van maatschappelijk nut is volgens de BBV alleen inzetbaar als sprake is van groot onderhoud. Er is geen sprake van een voorziening bij vervanging.

De gemeente heeft theoretisch gezien jaarlijks een ander bedrag nodig voor vervanging. In de praktijk wordt op basis van werkelijke levensduur vervangen. De afgelopen beheerperiode zijn de jaarlijkse beschikbare bedragen uitgegeven. Ook de komende beheerperiode wordt voorzien dat elk jaar het volledige bedrag benodigd is. Het is mogelijk dat door omstandigheden, of invloeden van buitenaf vervanging moet worden uitgesteld. Het is ongewenst dat door bedragen op te nemen in een exploitatie in plaats van in een voorziening bedragen niet meer beschikbaar zijn in het volgende jaar. Het is zo van belang dat een voorziening (egalisereserve) blijft bestaan. Een voorziening voor onderdelen van maatschappelijk nut is volgens de BBV inzetbaar als sprake is van groot onderhoud. In voorgaande hoofdstukken is gesproken over vervanging omdat dit een duidelijker beeld geeft. Voor de BBV kan dit ook gezien worden als groot onderhoud. Het totaal areaal wordt namelijk niet vervangen. Er vindt steeds groot onderhoud plaats van een deel van het bestand.

10.7 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de volgende vraag behandeld:

6. Welke financiering is benodigd om het gewenste onderhoud, vervanging en visies te bereiken?

De volgende kosten zijn nodig voor de exploitatie:

jaarlijks onderhoudskosten: €60.996

beheerkosten: €19.159

Voorziening: Groot onderhoud: €101.354

De in de begroting beschikbare bedragen zijn onvoldoende toereikend voor een voldoende beheer van de speelplekken. De afgelopen jaren heeft dit geresulteerd in een versnelde afschrijving van de kapitaalgoederen.

Het tekort voor het jaarlijks onderhoud bedraagt €15.585 en voor de vervanging €15.711 (zie tabel 10.7.1).

In de bestaande begroting ontbreekt een post voor het beheer. Dit betreft de post 462180 KP Tractie. Dit is de bijdrage van het product in de kosten voor vervoersmiddelen die de organisatie inzet voor het jaarlijks onderhoud.

Begroting versus Beheerplan			
	Begroting	Beheerplan	verschil
Jaarlijks onderhoud			
442403 Verrekening met WODV	€6.040		
462180 KP Tractie	€-		
434314 Reparatie onderhoud	€39.000		
434323 Onderhoud groen	€370		
subtotaal	€45.410	€60.996	€15.585
Vervanging/Groot onderhoud			
460200 Dotatie aan voorziening	€85.643		
subtotaal	€85.643	€101.354	€15.711
Beheer			
434100 Materiële lasten/belastingen	€240		
434372 Verzekeringen	€40		
442403 Verrekening met WODV	€18.879		
subtotaal	€19.159	€19.159	€-
TOTALEN	€150.212	€181.508	€31.296

Tabel 10.7.1 overzicht begroting versus beheerplan

11 Conclusie en advies

11.1 Algemeen

In deze conclusie wordt antwoord gegeven op de zeven vragen die in de inleiding gesteld. Door een antwoord te geven op deze vragen wordt inzicht gegeven in het structurele en planmatige beheer wat door de gemeente wordt uitgevoerd.

1. Welke randvoorwaarden/kaders en visies bestaan er voor het beheer?
De wettelijke kaders betreffen de Warenwet Attractie- en Speeltoestellen en de NEN-Normen. Het is voor de gemeente van belang aan deze eisen te voldoen om aansprakelijkheden te voorkomen. Het doel is kinderen, jeugdigen en jongeren een voldoende bespeelbare buitenruimte te geven. Voor de speelruimte staat daarbij voorop dat sprake moet zijn van een voldoende interessante en veilige speelruimte. Sinds 2015 is een speelplek voor ouderen aanwezig in de gemeente. Dit is een nieuwe trend, die net als de trend voor natuurlijk spelen en elektronisch spel in de openbare ruimte langzaam meer terrein wint. Geadviseerd wordt in nieuwe beheerperiode per gebied visies uit te werken voor de speelplekken. Participatie met de doelgroep en omwonenden is van belang om visies te creëren die aansluiten bij de wensen van de samenleving.

2. Wat is in de vorige beheerperiode bereikt?
De gemeente heeft geïnvesteerd in onderhoud en vervanging van haar speelplekken in de periode 2013 tot 2016. Hierbij is zowel bij de voorbereiding als de uitvoering extra tijd en energie geïnvesteerd in participatie. De ontwerpen van nieuwe speelplekken zijn tot stand gekomen door samenspel tussen de gemeente, (in – en externe) ontwerpers, burgers en bedrijven. Dit heeft geresulteerd in een kwaliteitsverbetering van speelplekken in de openbare ruimte.

Het werk is structureel en planmatig opgepakt. Het doel is deze lijn door te zetten in de nieuwe beheerperiode. Er is nog steeds sprake van een hoge vervangingsbehoefte in de aankomende jaren. Met name het vervangen van de valdempende ondergronden behoeft aandacht. Het advies is via het opstellen van drie gebiedgerelateerde speelvisies op het spelen de komende vervanging te organiseren.

3. Welke speelvoorzieningen worden door de gemeente beheerd?
De gemeente beheert 58 formele speelplekken. Hierop staan 200 speel en sporttoestellen. Met areaalontwikkelingen zoals het realiseren van speelvoorzieningen op de landgoederen, de nieuwe speellocatie aan de van Bellelaan als gevolg van projectontwikkeling, de voetbalkooi aan de Burmanlaan en andere ontwikkeling is voornamelijk geen rekening gehouden in dit beheerplan. De hiervoor benodigde financiële beheerbedragen worden separaat via de p&c cyclus opgevoerd.
4. Hoe onderhoudt en vervangt de gemeente de speelvoorzieningen in de periode 2016 tot 2020?
Ondergronden en speeltoestellen hebben jaarlijks onderhoud nodig. Het is wettelijk verplicht per speeltoestel een logboek bij te houden. Hierin staat hoe en wanneer onderhoud heeft plaatsgevonden. In Wassenaar wordt het onderhoud op CROW B-niveau uitgevoerd. Hierbij is sprake van een schone veilige speelomgeving.
De gemeente hanteert per categorie speeltoestellen en ondergronden een technische levensduur. Gemiddeld worden zowel speeltoestellen als valondergronden tussen de 10 en 15 jaar vervangen. De gemeente vervangt in principe op basis van de actuele inspectiegegevens en werkelijke levensduur. Voor de lange termijnplanning wordt gebruik gemaakt van de technische levensduur. Dit geeft een goede inschatting van de vervangingsmomenten en benodigde financiële bedragen voor vervanging. Omdat de praktijk anders is dan de theorie is het slechts mogelijk op korte termijn een goede planning te maken. Dit is gedaan voor de komende twee jaar. Hierbij geldt altijd dat er wisselingen plaats kunnen vinden in prioriteiten als gevolg van de actuele inspectiegegevens.

5. Hoe wordt toegewerkt naar speelplekken die passen bij de doelgroep(en)?
De gemeente houdt bij haar vervanging rekening met de wensen van de doelgroep en omgeving en nieuwe trends zoals natuurlijk spelen. Ook wordt gewerkt aan nieuwe visies. Door vervanging worden nieuwe uitdagende speelplekken aan de doelgroepen aangeboden. Er wordt gezorgd voor een veelzijdig en gevarieerd aanbod aan formele speelplekken. Er wordt gewerkt en vervangen in twee categorieën te weten speelplek op straat en speelplek in het groen. De speelplek op straat heeft meer stedelijke uiterlijke kenmerken dan de speelplekken in het groen. Deze hebben meer natuurlijke kenmerken. De een heeft zo een formelere uitstraling dan de ander. Beide speelplekken worden daarmee ingericht rekening houdend met hun omgeving. Het algemene doel is te voorkomen dat een eenheidsworst ontstaat. Speelplekken zullen onderling zo een variërend speelaanbod hebben. Dit is met name binnen de wijken zelf van belang om variëteit en uitdaging te bieden.

6. Welke financiering is benodigd om het gewenste onderhoud, vervanging en visies te bereiken?

De benodigde financiële bedragen zijn in tabel 11.1 overzichtelijk opgenomen.

Nieuwe begrotingsindeling	
Jaarlijks onderhoud	
434324 onderhoud derden	€54.241
442403 Verrekening met WODV	€6.040
462180 KP Tractie	€714
Vervanging/Groot onderhoud	
460200 Dotatie aan voorziening	€101.354
Beheer	
434100 Materiële lasten/belastingen	€240
434372 Verzekeringen	€40
442403 Verrekening met WODV	€18.879
totaal	€181.508

Tabel 11.1 Totaal verdeling jaarlijkse bedragen in begroting 2016 tot 2020

7. Op welke wijze communiceert de gemeente bij haar werkzaamheden?
De gemeente Wassenaar heeft voor het beheer van haar speelplekken drie participatiemethoden ontwikkeld. Het betreft een uitgebreid participatieproces, een standaard participatieproces of een informatief participatieproces. Bij vervanging van grote speeltoestellen en ondergronden worden de direct omwonenden per brief geïnformeerd. Bij kleine vervangingen wordt niet specifiek gecommuniceerd.

11.2 Advies

De volgende adviezen worden gegeven om in de komende beheerperiode een voldoende beheer en onderhoud uit te voeren:

1. Het tekort op de begroting voor structureel onderhoud en vervanging aan te vullen met respectievelijk €15.585 voor jaarlijks onderhoud en €15.711 als dotatie in de voorziening voor vervanging/groot onderhoud.
2. De begrotingsposten aan te passen conform de nieuw voorgestelde indeling
3. In de beheerperiode nieuwe gebiedsvisies op te stellen voor het spelen.
4. Rekening houden in meerjarenbegroting met financiële veranderingen door uitbreidingen areaal in 2017. In dit beheerplan is uitgegaan van de situatie op 1 januari 2016. Er is

financieel geen rekening gehouden met areaaluitbreidingen. Dit wordt opgevoerd in de kadernota. Om alvast inzicht te geven in de areaaluitbreiding in 2017 is door het college van B&W gevraagd dit wel te prognotiseren en alvast op te nemen in de meerjarenbegroting. Onderstaand zijn zo de extra bedragen weergegeven die nodig zijn voor onderhoud en vervanging/groot onderhoud vanaf 2017. De areaaluitbreiding wordt gerealiseerd door: nieuwbouw van Bellelaan en realisatie voetbalkooi aan de Burmanlaan.

prognose extra kosten door areaaluitbreiding	
	2017
Jaarlijks onderhoud	
434324 onderhoud derden	€7.000
Vervanging/Groot onderhoud	
460200 Dotatie aan voorziening	€6.000

12 Bijlagen

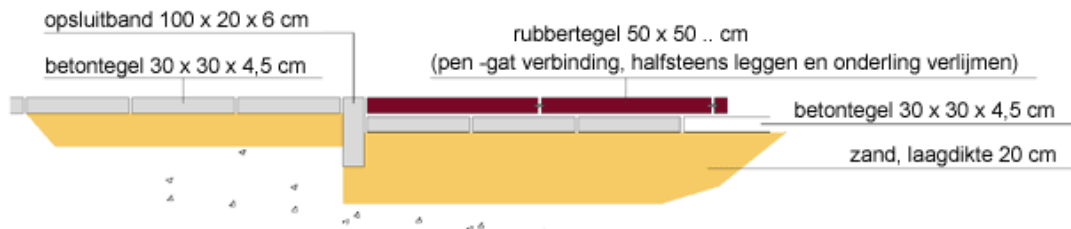
12.1 tabel valdempende ondergronden

Eigenschappen valdempende ondergronden						
valdempend zand	Fijne gebleurde houtsnippers (type Bostener/Dekwood)	kunstgras	boomschors	rubber tegels		
Eigenschappen: gewassen, zonder humus of leem pekt niet.	Eigenschappen: 3 geschredderd en gezeefd pallethout 1 splintert niet 3 levensduur 9 jaar biologisch afbreekbaar	Eigenschappen: 2,4 naadloos 2 bezaaid 3 levensduur 15 jaar 2,4	Eigenschappen: 1 schorsrotte 20mm tot 80mm 1 levensduur 5 jaar 3	Eigenschappen: 6 penverbinding 3 levensduur 15 jaar		
Voordelen	Voordelen	Voordelen	Voordelen	Voordelen		
goedkoop in aanschrijving en onderhoud goed waterdoorlatend hoge speelwaarde voor kinderen	1 niet aantrekkelijk voor katten 1 vuil is makkelijk te zien en weg te halen 1 geen opsluitband noodzakelijk niet diersalgevoelig (gekleurd) geen splinters goed waterdoorlatend, snel droog natuurlijke en warme uitstraling vliegt niet weg	7 rolstoel- en kinderwagen vriendelijk 1,2 lange levensduur 2 weinig onderhoud	1 natuurlijke uitstraling 1,6	6 onderhoudsarm anti slijp rolstoel- en kinderwagen vriendelijk waterdoorlatend gemakkelijk schoon te houden		1,6 6 6 6
Nadelen	Nadelen	Nadelen	Nadelen	Nadelen		
katten gebruiken het als kattenbak gehygiënisch (kattenziekte, spiegelwormen) kinderen spelen met zand ook onder vervulling moeilijk zichtbaar niet rolstoel- en kinderwagen vriendelijk kan leiden tot vieze kleren vergt regelmatig onderhoud veroorzaakt slijtage aan speeltoestellen ongeschikt om 'zandkastelen' mee te bouwen	1 bij langdurige droogte worden snippers harder 1 kinderen kunnen het in de mond stoppen 1 1 1 1 1 1	1 reparatie niet eenvoudig 1 kans op brandwonden	1 korte levensduur 1 bij slechte afwatering, snelle vertering kan snel vies worden schimmelvorming of plantengroei is mogelijk niet rolstoel- en kinderwagen vriendelijk bij droogte stoffig, bij regen kan het afgeven kinderen kunnen het in de mond stoppen moeilijk om vuil te verwijderen	1,3 mogelijk gladheid door algengroei 1 1 1 1 1 1		1
Bronnen						
	1. http://www.allesoverspelen.nl/csspelen.nsf/wwwVwContent/1/ondergronden.htm					
	2. http://speelprojecten.nl/ondergronden/occolor					
	3. OBB, 2010. Kostenvergelijking valdempende ondergronden					
	4. http://www.bruijnkwast.nl/producten/openbare-ruimte					
	5. http://www.dekwood.nl/					
	6. http://www.speeltoestellen.nl/producten/valondergronden					
	7. http://www.kuhikambuitenspelers.nl/valdempend-materiaal/gekleurde-houtsnippers.html					

12.2 doorsnede opbouw valondergronden

12.2.1 Rode rubberen tegels

De opbouw van deze valdempende ondergrond is in figuur 12.2.1 schematisch weergegeven:

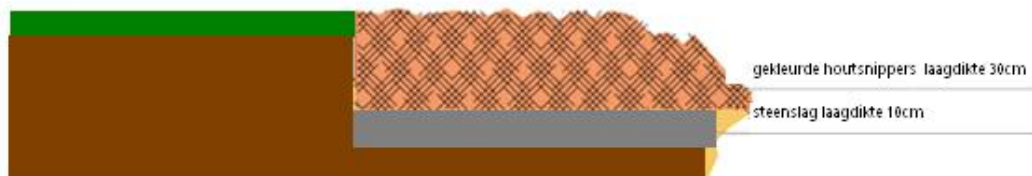

Figuur 12.2.1 Opbouw rubberen tegels als valdempende ondergrond.
Bron: van Bael, 2005: p14

- De dikte van de rubberen tegels is afhankelijk van de aanwezige maximale valhoogte.
- Er wordt gebruik gemaakt van rubberen tegels van 50x50 in de kleur rood.
- Onder de rubberen tegellaag ligt een betontegelfundering.

12.2.2 Fijne gekleurde houtsnippers (Ocolor/Dekowood)

De opbouw van deze valdempende ondergrond is in figuur 8.2.2 schematisch weergegeven:

Figuur 8.2.2 Opbouw fijne gekleurde houtsnippers als valdempende ondergrond.
Bron: bewerking op basis tekening van Bael, 2005: p11

Voor de aanleg geldt het volgende:

- Per speelplek wordt vooraf beoordeeld of bestaande trottoirbanden blijven staan. In principe is het uitgangspunt deze weg te halen. Dit zorgt voor een hoge mate van toegankelijkheid. Ook voorziet dit in een gemakkelijk maaibeleid. Er kan over de randen van de speelplek heen worden gemaaid.
- Drainagelaag aanbrengen van 10cm steenslag: mechanisch gebroken steen (bijv. lava). korrelgrootte 8/32 of 16/32mm. Let op! Deze drainagelaag mag niet van grind zijn. Ook worteldoek is niet nodig
- Aanbrengen 30cm fijne gekleurde (geshredderde) houtsnippers. Dit mag ietwat bol gelegd worden (5cm) i.v.m. inklinking. Onder speeltoestellen zoals schommels, moet i.v.m. kuilvorming minimaal 50cm worden aangebracht
- Uitharken en besproeien met water om fijne kleuredeeltjes uit te spoelen
- Na twee weken is het geheel ingeklinkt. Dan wordt een nieuwe laag van 5cm uitgestrooid. Zo blijft een laag over van 25-30cm.

12.3 Overzicht met vervanging per jaar volgens het beheersysteem van Abos

Overzicht vervangingen (totalen)

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2016	€ 26.220,29
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Charlottestraat bij SV. Wassenaar op parkeerplaats	€ 8.995,28
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Speerpuntkreek	€ 1.828,05
Totalen Van Cranenburgchlaan achter huisnr. 149	€ 11.454,58
Totalen Van Duivenvoordelaan achter 1e flat	€ 1.468,36
Totalen Van Duivenvoordelaan achter 2e flat	€ 2.474,01
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 26.220,29
Reservering voor het jaar 2016	€ 26.220,29

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2017	€ 85.960,45
De wijk Nieuw Wassenaar	
Totalen Buurtweg Sportcomplex Roggewoning	€ 1.390,91
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Duynsteelaan	€ 21.777,27
Totalen Pastoor Buyslaan 23	€ 3.308,51
De wijk Wassenaar Deijleroord	
Totalen Burmanlaan	€ 5.570,35
Totalen Hyacinthstraat tegenover huisnr. 58 / Twickelstraat	€ 1.383,77
Totalen Parklaan hoek Violierenweg	€ 2.295,61
Totalen Schoutstraat tegenover huisnr. 11	€ 15.691,04
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkafe / Katwijkseweg	€ 9.226,70
Totalen 's Heerenbergstraat bij huisnr. 105	€ 5.673,35
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Lagerweide t.h.v. nr. 16 (Woonwagencentrum)	€ 612,22
Totalen Lindenhoflaan 12 / Rodenburghstraat naast huisnr. 17	€ 12.669,62
Totalen Speerpuntkreek	€ 776,06
Totalen Van Duivenvoordelaan achter 1e flat	€ 810,55
Totalen Weteringpark 1 (Strandwal 129)	€ 896,78
Totalen Weteringpark 2 achter Kinderboerderij	€ 3.877,72
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 85.960,45
Reservering voor het jaar 2017	€ 85.960,45

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv. verv. jr
Reservering voor het jaar 2018	€ 111.848,40
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Agathastraat 1	€ 3.663,16
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Bijlcamppad 11 / Rodenburglaan bij huisnr. 7	€ 12.640,81
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Burchtplein	€ 3.534,98
Totalen Hofcampweg bij huisnr. 210	€ 8.345,48
Totalen Van Hoendorpstraat bij huisnr. 6	€ 2.094,38
De wijk Wassenaar Deilleroord	
Totalen Burmanlaan	€ 10.415,99
Totalen Hootheemraadstraat achter huisnr. 56	€ 1.500,46
Totalen Hyacinthstraat tegenover huisnr. 58 / Twickelstraat	€ 12.897,67
Totalen Parklaan hoek Violierenweg	€ 2.465,95
Totalen Schoutstraat tegenover huisnr. 11	€ 238,64
Totalen Van Groeneveltlaan (Parkstrook naast de school)	€ 2.281,69
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Wouterstraat bij huisnr. 15	€ 17.854,14
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Berkheistraat naast Nieuwriksdorp	€ 2.804,29
Totalen Dr. Mansveltkade (naast Sporthal)	€ 1.016,43
Totalen Dr. Mansveltkade / Katwijkseweg	€ 28.485,55
Totalen Havenplein	€ 951,09
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Van Polanenpark bij nr. 64 / Naast water van Cranenburachlaan	€ 657,69
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 111.848,40
Reservering voor het jaar 2018	€ 111.848,40

Reservering voor het jaar 2019	€ 178.766,22
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Aqathastraat 1	€ 5.304,38
Totalen Aqathastraat 2	€ 15.693,61
Totalen Charlottestraat bij SV. Wassenaar op parkeerplaats	€ 21.971,05
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Burchtplein	€ 8.102,13
Totalen Dr. Duetzlaan bij huisnr. 60	€ 3.538,65
Totalen Duynsteelaan	€ 13.656,33
Totalen Pastoor Buyslaan 23	€ 5.057,42
De wijk Wassenaar Deijleroord	
Totalen Deijlweg achter Hooqheemraadstraat / Zijtak Deijlweg	€ 2.083,28
Totalen Deijlweg tussen huisnr. 28 t/m 30	€ 4.317,52
Totalen Hooqheemraadstraat achter huisnr. 56	€ 3.394,53
Totalen Polderpad // Bellestevnlaan naast huisnr. 73 (59)	€ 1.298,14
Totalen Schoutstraat tegenover huisnr. 11	€ 884,66
Totalen Van Montfoortlaan t.o. huisnr. 10	€ 17.019,04
Totalen Zuidwijklaan tegenover huisnr. 189 // Terweertlaan	€ 11.343,62
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkade (Kermisterrein)	€ 6.884,29
Totalen Dr. Mansveltkade / Katwijkseweg	€ 8.324,49
Totalen 's Heerenbergstraat bij huisnr. 105	€ 920,31
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Klokbekerskreek naast huisnr. 78-80 // 2 nabij haven	€ 1.313,71
Totalen Maalsteenkreek huisnr. 1 t/m 11	€ 2.352,40
Totalen Oostaallaan 4	€ 5.010,60
Totalen Van Duivenvoordelaan achter 1e flat	€ 13.441,61
Totalen Van Duivenvoordelaan achter 2e flat	€ 20.171,45
Totalen Weteringpark 1 (Strandwal 129)	€ 6.683,01
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 178.766,22

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.

Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv. verv. jr
Reservering voor het jaar 2020	€ 88.099,82
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Agathastraat 1	€ 2.799,13
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Duijn van Maasdamstraat naast huisnr. 26	€ 20.738,33
Totalen Duynsteelaan	€ 10.299,58
De wijk Wassenaar Deijleroord	
Totalen Burmanlaan	€ 3.734,76
Totalen Deijlerweg achter Hoogheemraadstraat / Zijtak Deijlerweg	€ 1.074,81
Totalen Deijlerweg tussen huisnr. 28 t/m 30	€ 2.467,70
Totalen Hyacinthstraat tegenover huisnr. 58 / Twickelstraat	€ 1.285,60
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Berkheistraat naast Nieuwriksdorp	€ 5.026,07
Totalen Dr. Mansveltkade / Katwijkseweg	€ 18.608,59
Totalen 's Heerenbergstraat bij huisnr. 105	€ 1.074,81
De wijk Wassenaar Weterinopark	
Totalen De Liqnestraat tegenover nr. 48 / Sandelandstraat	€ 13.606,87
Totalen Pijlspitskreek	€ 4.119,64
Totalen Speerpuntkreek	€ 2.026,75
Totalen Weterinopark 1 (Strandwal 129)	€ 231,97
Totalen Weterinopark 1 (Strandwal 81)	€ 1.005,21
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 88.099,82
Reservering voor het jaar 2020	€ 88.099,82

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2021	€ 144.256,58
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Aqathastraat 1	€ 45.386,81
Totalen Aqathastraat 2	€ 2.069,49
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Hofcampweg bij huisnr. 210	€ 3.836,36
De wijk Wassenaar Deijleroord	
Totalen Deijlweg tussen huisnr. 28 t/m 30	€ 934,76
Totalen Polderpad // Bellesteynlaan naast huisnr. 73 (59)	€ 868,61
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkade / Katwijkseweg	€ 8.493,52
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Pijlspitskreek	€ 3.402,26
Totalen Polanenpark 105	€ 22.462,66
Totalen Polanenpark nr. 216 t/m 248 / Speeileiland	€ 11.451,00
Totalen Thorbeckestraat / Van Heemstraweg	€ 31.006,98
Totalen Van Cranenburghlaan achter huisnr. 135	€ 13.222,43
Totalen Van Polanenpark bij nr. 64 / Naast water van Cranenburghlaan	€ 1.121,71
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 144.256,58
Reservering voor het jaar 2021	€ 144.256,58

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2022	€ 132.867,73
De wijk Wassenaar Kerkehout	
Totalen Aqathastraat 2	€ 1.125,05
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Hofcampweg bij huisnr. xxx	€ 43.053,94
De wijk Wassenaar Deijleroord	
Totalen Zuidwijklaan	€ 25.965,45
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkade (naast Soorthal)	€ 31.594,64
Totalen Dr. Mansveltkade / Katwijkseweg	€ 1.706,20
Totalen 's Heerenberastraat bij huisnr. 105	€ 2.953,78
Totalen Van Cranenburghlaan naast huisnr. 191	€ 2.304,26
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Lagerweide t.h.v. nr. 16 (Woonwagencentrum)	€ 103,41
Totalen Oostaallaan 4	€ 23.316,21
Totalen Polanenpark nr. 216 t/m 248 / Speeileiland	€ 744,79
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 132.867,73
Reservering voor het jaar 2022	€ 132.867,73

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2023	€ 159.153,75
De wijk Nieuw Wassenaar	
Totalen Buurtweg Sportcomplex Roggewoning	€ 13.112,90
Totalen Vorenbroekstraat tegenover nr. 10	€ 20.645,54
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Duynsteelaan	€ 27.505,33
De wijk Wassenaar Deijlroord	
Totalen Burmanlaan	€ 12.063,38
Totalen Deijlweg / Randpark	€ 7.846,80
Totalen Deijlweg tussen huisnr. 28 t/m 30	€ 21.302,80
Totalen Polderpad // Bellesteynlaan naast huisnr. 73 (59)	€ 22.926,61
Totalen Schoutstraat tegenover huisnr. 11	€ 5.026,07
Totalen Zuidwijklaan	€ 4.794,10
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkafe / Katwijkseweg	€ 16.083,42
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Polanenpark nr. 216 t/m 248 / Speeleiland	€ 7.846,80
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 159.153,75
Reservering voor het jaar 2023	€ 159.153,75

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2024	€ 79.646,39
De wijk Nieuw Wassenaar	
Totalen Buurtweg Sportcomplex Roggewoning	€ 18.042,56
De wijk Wassenaar Deijlroord	
Totalen Hooqheemraadstraat achter huisnr. 56	€ 1.422,76
Totalen Polderpad // Bellesteynlaan naast huisnr. 73 (59)	€ 8.536,58
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Lindenhoflaan 12 / Rodenburghstraat naast huisnr. 17	€ 3.108,43
Totalen Pijlspeitskreek	€ 26.251,54
Totalen Polanenpark 105	€ 2.992,13
Totalen Polanenpark nr. 216 t/m 248 / Speeleiland	€ 5.026,07
Totalen Van Polanenpark bij nr. 64 / Naast water van Cranenburchlaan	€ 14.266,30
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 79.646,39
Reservering voor het jaar 2024	€ 79.646,39

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2025	€ 63.340,67
De wijk Wassenaar De Kieviet	
Totalen Oranjelaan Kieviet school	€ 13.214,69
De wijk Wassenaar Deijlroord	
Totalen Burmanlaan	€ 4.160,04
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Lagerweide t.h.v. nr. 16 (Woonwagencentrum)	€ 21.039,90
Totalen Polanenpark nr. 216 t/m 248 / Speeleiland	€ 20.766,00
Totalen Van Polanenpark bij nr. 64 / Naast water van Cranenburghlaan	€ 4.160,04
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 63.340,67
Reservering voor het jaar 2025	€ 63.340,67

Geselecteerde locaties: Waar als beheerder Gemeente Wassenaar is vermeld.
 Geselecteerde elementsoorten: Herinrichting, Leeg element, Locatie, Ondergrond, Overige, Speelaanleiding, Speelgoed, Speeltoestel, Speelaanleiding, Sporttoestel

	Reserv verv.jr
Reservering voor het jaar 2026	€ 62.599,27
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Bijlcampad 11 / Rodenburghlaan bij huisnr. 7	€ 1.706,20
De wijk Wassenaar Centrum	
Totalen Duynsteelaan	€ 56.446,62
De wijk Wassenaar Oostdorp	
Totalen Dr. Mansveltkafe / Katwijkseweg	€ 1.964,71
De wijk Wassenaar Weteringpark	
Totalen Lindenhoflaan 12 / Rodenburghstraat naast huisnr. 17	€ 2.481,74
Totalen voor de kern Wassenaar	€ 62.599,27
Reservering voor het jaar 2026	€ 62.599,27

12.4 Overzichten begroting

In de onderstaande tabel staan de beschikbare bedragen uit de meerjarenbegroting.

Kostensoort	Begroot	MJB 1	MJB 2	MJB 3	MJB 4
434100 Materiële lasten/belastingen	240,00	240,00	240,00	240,00	240,00
434314 Reparatie onderhoud	39.000,00	39.000,00	39.000,00	39.000,00	39.000,00
434323 Onderhoud groen	370,00	370,00	370,00	370,00	370,00
434372 Verzekeringen	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00
442403 Verrekeningen met werkorganisatie Duiven	24.919,00	24.919,00	24.919,00	24.919,00	24.919,00
460200 Dotatie aan voorziening [E]	85.643,00	85.643,00	85.643,00	85.643,00	85.643,00
* Saldo	150.212,00	150.212,00	150.212,00	150.212,00	150.212,00

Toelichting op de posten:

434100 Materiële lasten/belasting

Een bedrag 240,- is beschikbaar voor belastingen. Dit betreft een beheeruitgave

434314 Reparatie onderhoud

Een bedrag van 39.000 is beschikbaar voor jaarlijks onderhoud door derden. Dit betreft een onderhoudsuitgave

434324 onderhoud groen

Dit bedrag (€370) is beschikbaar voor jaarlijks onderhoud aan groen. Dit betreft een onderhoudsuitgave.

442403 Verrekening met WO Duivenvoorde

Dit betreft interne uren. Het is een som aan uren van het team beheer en het team O&G. In dit beheerplan wordt alleen rekening gehouden met uren voor team O&G. Met deze uren wordt jaarlijks onderhoud verzorgd. Er is voor dit beheerplan zo een opsplitsing gemaakt in de uren voor team beheer en team O&G. Hiervoor is gebruik gemaakt van het tijdschrijfsysteem van de gemeente.

Het huidige tijdschrijfsysteem is vanaf 2012 in gebruik. Het systeem wordt per 2016 vereenvoudigt, wat de leesbaarheid van de resultaten ten goed komt. Voor het beheerplan Spelen is voldoende informatie voorhanden om op basis van de gegevens van 2012-2015 een inschatting te maken van het jaarlijks aan onderhoud besteedde uren. Omdat in de organisatie alleen een uurprijs bekend is van 2012 is hiervoor een aanname opgenomen gestaafd op het uurloon voor productieve uren van 2012. Zo is tabel 10.5.2 opgemaakt. Het bedrag wat beschikbaar is (€24.919) wijkt weinig af van het gemiddeld totaalbedrag wat uit de berekening komt (€23.543) op basis van de aannames. Hieruit blijkt dat 24% van het budget aan interne uren toe te delen is aan het team O&G.

Verdeling productieve uren Werkorganisatie					
speelplek	2013	2014	2015	GEM	
team O&G onderhoud valondergronden	49	74	91	71	
team O&G onderhoud speeltoestellen	49	74	91	71	
Totaal O&G				143	
team Beheer	224	221	241	229	
Totaal Beheer				229	

aanname gemiddeld uurloon productieve uren

O&G

€40

aanname gemiddeld uurloon productieve uren

€78

Beheer

Verdeling uren Werkorganisatie financieel					
speelplek	2013	2014	2015	GEM	toerekening % budget
team O&G onderhoud valondergronden	€1.960	€2.960	€3.640	€2.853	
team O&G onderhoud speeltoestellen	€1.960	€2.960	€7.098	€2.853	
Totaal O&G				€5.707	24%
team Beheer	€17.472	€17.238	€18.798	€17.836	
Totaal Beheer				€17.836	76%

*De afgelopen jaren is meer energie gestoken in het verbeteren van communicatie rondom speelplekken. Verwacht wordt dat dit meer tijd zal kosten in de komende jaren.

460200 Dotatie aan voorziening

Dit betreft een bedrag van €85.643 wat gedoteerd wordt aan de voorziening ten behoeve van de vervanging. De stand van de voorziening op 1-1-2016 bedraagt €145.000

Literatuur

- 1) Aken, van, D., J. Bos, R.K. Oosterbaan en W. van Os, 1997. *Handboek veiligheid van speelgelegenheden;richtlijnen voor beheer*. Derde herziene druk. VUGA uitgeverij b.v., 's-Gravenhage.
- 2) Bael, F. van, 2005. *Bodemmaterialen, geen simpele materie. De EN 1177 in de praktijk*.
- 3) OBB, 2012. *publicatie Kostenvergelijking Valondergronden van ingenieursbureau OBB*. OBB, Deventer.
- 4) Oost, J. 2009 op http://sitevandeopenbareruimte.eu/pages/spelen_nieuws_lezen.asp?id=408
- 5) Oost, J., 2011. Mondelinge mededeling, 13 juli 2011
- 6) Needham, 2007. *Belangen, rechten plichten bij publieke ruimten: een andere taakverdeling?* Pp 195-210. In Lengkeek, A., 2007. *Stedelijkheid als rendement; privaats initiatief voor de publieke ruimte*. red. Transcity, Haarlem.
- 7) Snel, 2011. *Buitenspelen: kwaliteit van de speelomgeving in de eigen buurt*. TNS NIPO/Jantje Beton, Amsterdam/Utrecht.
- 8) Vlaskamp, W.J.J. en J.P. Oost, 2009 *Buiten spelen, echt wel!Speelruimteplan, beleidsplan voor en analyse van speelruimte*. OBB ingenieursbureau, Deventer.
- 9) VVD Edam-Volendam, 2011. *Burgerinitiatief tegen speelzand zorgt voor ommezwaai*. Op <http://edam.volendam.nl/index.php/2011/05/31/burgerinitiatief-tegen-speelzand-zorgt-voor-ommezwaai/>
- 10) Cda, D66, passie voor Wassenaar, Groenlinks, PvdA. 2014. Vernieuwen, verbinden, vertrouwen; coalitieakkoord gemeente Wassenaar 2014-2018. Wassenaar.

Websites

- 11) www.allesoverspelen.nl
- 12) <http://www.tuinen.nl/artikel/1561/Natuurlijk+spelen/?rubriekid=55>

Afbeeldingen

- 13) <http://www.nijha.nl/themasite-ontwerp-je-speelplek/home/speeltoestellen/klassiekers/klimmen/id=739995-13/>
  - 14) Leeuwarder courant, <http://www.regionoordwestfryslan.nl/?p=1865>
  - 15) www.Yalp.nl
-